

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΚΕ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1948

ΑΡΙΘ. 37—38

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

† 'Επισκόπου Λάμπης και Σφακίων Εὐμενίου Αἰσχέ-
σεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας παρ' ἡμῖν.—Περὶ
τοῦ Συνεδρίου τοῦ Lambeth Ραδιοφ. ὁμιλία ἐκ τοῦ
B.B.C. τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐδέσσης Παντε-
λεήμονος.—† Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Ἱεζεκιήλ
'Ο Οἰκουμένιος Ἐπίσκοπος Τρίκκης ἦτο ἅγιος;—
† Ἐπισκόπου Ταλαντίου Βασιλείου Ὁ πρῶν Σάουθ
Θεοδόσιος ἐν Σκοπέλω.— Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Παραλλη-
λισμοὶ καὶ ἀναλογίαι (Ζ').— Ἀρχιμ. Μελετίου Κα-
ραμπίνη Ἡ ἐν Γαλλίᾳ Χριστιανικὴ Κίνησις.— Παρα-
τηρήσεων Στήλη: Συντονισμός.—Ποῦ εἶνε;—Ἱεράρ-
χης ποιητῆς τῶν παιδιῶν.—Τὸ δημοσιώτερον Βῆμα.
Χρονικά.—Πνευματικὴ Κίνησις.

ΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ

Αὐτὰ ἀπ' ἀρχῆς δὲν ὑπῆρξαν ἀγαθὰ καὶ
ἄρμονικα, διότι ἐγένετο παρανόησις βασικὴ εἰς
τὴν μεταξύ τῶν συμβίωσιν. Ἡ πολιτεία κατέλα-
βε θέσιν ἀπολύτου σχεδὸν κυριάρχου ἐναντι ἐκ-
κλησίας ὑποτελοῦς, ἢ δῆθεν μὴ ἐντελῶς ὑποτε-
λοῦς. Τοῦτο δὲ ἐπέφερεν ἀποτέλεσμα οὐχὶ ἀγα-
θὸν δι' ἀμφοτέρας κατὰ λογικὸν ἐπακολούθημα.
Καὶ τούτου μάρτυς ἀδιάφυστος ὀλόκληρος
ἑκατονταετία ἐλευθέρου πολιτικοῦ βίου καὶ ἰδίᾳ
ἢ πικρὰ πείρα ἐκ τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Πολ-
λοὶ ὅμως φωνάζουν καὶ λέγουν, θέλομεν συγ-
κεκριμένα γεγονότα ὡς ἀδιάσειστα πειστήρια
διὰ νὰ μορφώσωμεν γνῶμην ἀσφαλῆ καὶ ἀνα-
λόγως νὰ ἐκφέρωμεν τὴν ψῆφόν μας εἰς τὸν τε-
θέντα ἀφορισμόν.

Ἄλλ' εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι τὸ ἑλληνικὸν
πνεῦμα διακρίνεται διὰ τὸ φίλερι καὶ τὸ σοφι-
στικὸν εἰς τὰς συζητήσεις καὶ ἐπιμένει πολλάκις
εἰς τὸ «οὐ με πείσεις κἂν με πείσης». Εὐτυχῶς
ὅμως ὑπάρχουν καὶ οἱ καλῆς πίστεως συζητη-
ταί, οἱ σφόδρα ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπέλθῃ ἡ διόρ-
θωσις τῶν κατὰ καιροῦς μὴ ὀρθῶς καὶ λογικῶς
κρατησάντων, καὶ διὰ τοῦς τοιοῦτους θὰ ἀνα-
γραφῶσιν ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ χαρακτηριστικὰ
καὶ βασικὰ τῆς κρατούσης νόθου καταστάσεως
εἰς τὰς μεταξύ ἐκκλησίας καὶ πολιτείας σχέσεις
παρ' ἡμῖν.

1ον) Ἡ πολιτεία πολλάκις, παρὰ τὴν γνῶμην
καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἐκκλησίας, νομοθετεῖ ἀκόμη

καὶ διὰ ζητήματα καθαρῶς θρησκευτικῆς φύ-
σεως, ὡς ἐγένε τοῦτο ἐσχάτως σχετικῶς μετὸν
περιορισμὸν τῶν κωλυμάτων τοῦ γάμου.

2ον) Τὸ δημιουργηθὲν σχίσμα καὶ ὁ διχασμὸς
τῶν ἐλλήνων ὀρθοδόξων χριστιανῶν εἰς πα-
λαιοὺς καὶ νεοημερολογίτας ποῖαν λογικὴν βά-
σιν ἔχει; Δὲν φθάνουν αἱ ἄλλαι συγκρούσεις καὶ
διαίρέσεις καὶ διχασμοί; Καὶ πῶς ἔχων σώας
τὰς φρένας διερωτᾶται: ἀλλὰ πρὸς τί λοιπὸν
καὶ διατί αὐτὴ ἡ διαμάχη καὶ ὁ ἀγὼν; Μήπως
ἔχομεν πάλιν νέαν εἰκονοκλαστικὴν ὑπόθεσιν;
Τότε ὅμως δὲν ἐπρόκειτο περὶ σκιαμαχίας, ἐθί-
γετο ζήτημα σχετιζόμενον ἀμέσως μετὸν ὀρθό-
δοξον χριστιανικὴν ἀντίληψιν καὶ πίστιν. Ἐνῶ
τώρα περὶ τίνας πρόκειται; Μήπως ὁ ἀριθμὸς 13
ἐμπρός ἢ πίσω κατὰ καθαρῶς ἀστρονομικὸν
ὑπολογισμόν δύναται νὰ συνταράξῃ τὸ σύμπαν
καὶ νὰ διεγείρῃ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα εἰς
ἀλληλοσπαράγμῳ;

Καὶ ἔπειτα ζῶμεν σήμερον εἰς τὸν εἰκοστὸν
αἰῶνα καὶ ὄχι εἰς τὸν μεσαίωνα, ζῶμεν εἰς τὸν
αἰῶνα τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας καὶ τῶν καταπλη-
κτικῶν ἐξελίξεων καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ πυ-
κτεύωμεν ἐπ' ἀδήλοισι, μηδὲ νὰ δέρωμεν ἀέρα.
Ἄλλὰ τότε ποῦ θὰ ἀναζητηθῇ ὁ βαθύτερος λό-
γος καὶ τῆς ἀθλιότητος αὐτῆς; Μὰ πῶς θέλετε
ὁ λαὸς μας νὰ μὴ γίνεταί ἔρμαιον δεισιδαιμο-
νιῶν καὶ προλήψεων καὶ νὰ μὴ πίπτῃ εἰς τὰς πα-
γίδας τῶν διαφόρων προπαγανδιστῶν, ἀφοῦ δὲν
ηὐτύχησε νὰ διαπαιδαγωγηθῇ θρησκευτικῶς
ἱκανοποιητικὰ καὶ φωτισμένα; Διατί μόνῃ ἡ Ἑλ-
λὰς ἔμεινε χωρὶς κληρὸν ἐφημεριακὸν μετὰ σύγ-
χρονον ἐξοπλισμόν; Διατί καὶ σήμερον ἡ στενό-
καρδος, διὰ νὰ μὴ λεχθῇ κατὰ κυριολεξίαν, ἡ
ἀντιθρησκευτικὴ καὶ ἀντιεκκλησιαστικὴ αὐτὴ
πολιτικὴ καὶ τακτικὴ; Εἴμεθα λαὸς μετὰ ἱστορίαν,
μετὰ δόξαν καὶ ἀναγνώρισιν, ὅτι εἰς τὸ παρελθὸν
ἐξετελέσαμεν ἄθλον ἱεραποστολικὸν ἐκχριστιαν-
νίσαντες πολλοὺς βαρβάρους λαοὺς. Μετὰ τὴν
ἀνεξαρτησίαν μας ὅμως διατί ἐσημειώθη μετα-
στροφή; Διατί ἐφαντάσθημεν, ὅτι χωρὶς Χριστὸν
καὶ ζωντανὸν ἐκκλησιαστικὸν ὄργανισμόν θὰ
βαδίσωμεν πρὸς τὰ ἔμπρός; Καὶ σήμερον ποῦ
μελετᾶται ἡ ἀνασυγκρότησις καὶ ἀνασύσταξις
τοῦ Καταστατικοῦ χάρτου τῆς πολιτείας τί μέλ-
λει νὰ γίνῃ μετὰ τὴν ἐκκλησίαν; Θὰ ἀναγνωρισθῇ

πραγματικά ἡ αὐτοτέλεια καὶ αὐτονομία αὐτῆς; Θὰ ἀφεθῶσιν εἰς αὐτὴν τὰ ὑλικά μέσα διὰ τὴν ἀνασυγκροτῆσιν τὸν οργανισμόν τῆς μετὰ ὄργανα ἱκανὰ διὰ θερμουργὸν ἱεραποστολικὴν δράσιν καὶ προκοπὴν; Ἐὰν ὄχι, διατί τότε τὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ νόθος καὶ τυραννικὴ αὐτῆ συμβίωσις; ἄς κηρυχθῆ τότε φανερά καὶ ἐπίσημα ἡ διάλυσις τῆς συζεύξεως. Ἴσως τότε ἕκαστος ὁργανισμὸς νὰ ἀναλάβῃ συνειδητὰ τὰς εὐθύναις του καὶ νὰ διορθώσῃ τὴν πολιτείαν καὶ διαγωγὴν του. Ἄλλὰ καὶ τίς θὰ ἀναλάβῃ τὴν τεραστίαν εὐθύνην ἔναντι μακραιωνοῦς ἱστορίας καὶ σεβασμίας παραδόσεως νὰ προτείνῃ τὴν διάζευξιν, ἔστω καὶ μετὰ τὸν ἐπελθόντα ἰσχυρὸν κλονισμόν εἰς τὰς μεταξὺ ἐκκλησίας καὶ πολιτείας σχέσεις; Ἄν ὑπάρχουν οἱ ὀρωδοῦντες πρὸ τῆς τελικῆς ρήξεως καὶ τοῦ χωρισμοῦ, πρέπει νὰ ἀναλάβουν νὰ ἀποπειραθοῦν πραγματικὴν συμφιλίωσιν καὶ συνδιαλλαγὴν, στηριζομένην ὅμως εἰς ἀμοιβαίαν ἀναγνώρισιν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων ἐν εὐκρινεῖ διαθέσει καὶ πίστει.

† Ὁ Λάμπης—Σφακίων ΕΥΜΕΝΙΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΟΥ LAMBETH

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ ΕΚ ΤΟΥ Β. Β. C.
ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΕΔΕΣΣΗΣ
ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΟΣ

Μακράν, δι' ὀλίγας μόνον ἡμέρας, ἀπὸ τὴν ἀγαπητὴν Πατρίδα, ἀλλὰ μὲ τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν πάντοτε πρὸς αὐτὴν, χαίρω πολὺ διότι ἔχω τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσω ἀπὸ τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τοῦ Λονδίνου. Ἦλθομεν ἐδῶ, ὁ ἀγαπητὸς καθηγητὴς κ. Ἀμίλκας Ἀλβιζάτος καὶ ἐγώ, ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Δαμασκηνοῦ εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας συγκροτούμενον Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ. Καὶ εἰμεθα εὐγνώμονες πρὸς τοὺς συγκροτοῦντας αὐτό, διότι μεγάλην ἐπεδαψίλευσαν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην ὁ Πριμᾶτος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας καὶ οἱ λοιποὶ ἐν τῇ συνεδρίᾳ Ἀγγλικανοὶ φίλοι κληρικοί, διὰ τὴν διαπιστωθῆ διὰ μίαν ἀκόμη φοράν ἡ μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἀδελφικὴ ἀγάπη καὶ ἀμοιβαία ἐκτίμησις.

Ἰδιαιτέρως ἐξετιμήσαμεν τὴν ἐπίσημον καὶ θερμὴν ὑποδοχὴν τῆς ὁποίας ἔτυχεν ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἀντιπροσωπεία, ἐν ἐπισήμῳ συνεδριάσει τοῦ Συνεδρίου, καθ' ἣν, μετὰ θερμὸν χαιρετιστήριον προσφώνησιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὠμίλησε καταλλήλως ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θυατείρων, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ὁ ὁμιλῶν αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Συνέδριον τοῦτο, τοῦ ὁποῦ μετέχουν 330

Ἀγγλικανοὶ ἐπίσκοποι, ἔρχεται ὄγδοον κατὰ σειράν τῶν Συνεδρίων τοῦ Λάμπεθ καὶ εἶναι ἰδιαίτου σημασίας, διότι λόγω τοῦ μεσολαβήσαντος πολέμου, συγκροτεῖται μετὰ δέκα-ὀκτῶ ἔτη ἀπὸ τοῦ τελευταίου Συνεδρίου καὶ ἀντιμετωπίζει, ὡς ἐκ τούτου καὶ τῶν σημερινῶν συνθηκῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ζητήματα σοβαρὰ καὶ μεγάλα.

Οὐδεμία ἀμφιβολία χωρεῖ, ὅτι πολλὰ τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα, οὐ μόνον διὰ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν Χριστιανικὸν κόσμον καθόλου θὰ προέλθουν ἐκ τοῦ Συνεδρίου τούτου, τοῦ ὁποῦ τὰ μέλη εἶναι ἄνθρωποι πνευματικοί, κληρικοί ἀρτίως μεμορφωμένοι καὶ πλήρῃ ἔχοντες τὴν συναίσθησιν τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, ὡς ἐπισκόπων Χριστοῦ.

Ἰδιαιτέρως ἐτονίσθη καὶ ἐξετιμήθη ἡ ἐν τῷ Συνεδρίῳ συμμετοχὴ 80 περίπου Ἀμερικανῶν Ἀγγλικανῶν Ἐπισκόπων. Διότι ἐκ τούτου μαρτυρεῖται ὅτι τὸ μέγα ἔθνος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικής, οὐχὶ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὰ κοσμικὰ ζητήματα, ἐνδιαφέρεται καὶ διὰ τὰ θρησκευτικὰ, χάριν τῆς εὐημερίας ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου.

Βασικὸν καὶ κύριον θέμα τοῦ Συνεδρίου εἶναι, «ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον σου καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν σου», μετὰ τῆς δεούσης δὲ προσοχῆς θέλει μελετηθῆ ἰδιαιτέρως ἡ Χριστιανικὴ ἀντίληψις περὶ τοῦ ἀνθρώπου. Διότι οὐδέποτε εἰς τὸ παρελθὸν εἶχε θεωρηθῆ τόσον μεγάλη ὅσον σημερινὴ ἡ ἀνάγκη ὅπως ἀντιμετωπισθῆ τὸ ἐρώτημα, τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος; Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο θέλει φυσικῶς ὀδηγήσῃ εἰς συμπεράσματα περὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀτόμου, ὡς πολίτου, ὡς μέλους τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς συνόλου. Θέλει δὲ προκαλέσει καὶ συζητήσεις ἐπὶ τῶν ζητημάτων περὶ πολιτείας, διεθνῶν σχέσεων, θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ὡς καὶ τῶν ζητημάτων τῆς προσωπικῆς ἠθικῆς καὶ τινῶν περὶ τὸν γάμον προβλημάτων. Ἐν σχέσει πρὸς τὰ περὶ τοῦ γάμου προβλήματα, ὁ καθηγητὴς κ. Ἀλβιζάτος, παρακληθεὶς ὑπὸ ἐνδιαφερομένων κύκλων, ὠμίλησεν ἐν αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου, περὶ γάμου καὶ διαζυγίου ἐξ ὀρθοδόξου ἐπόψεως.

Δὲν χωρεῖ, ἐπαναλαμβάνω, ἀμφιβολία ὅτι ἐκ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου τούτου, θέλουν προέλθει πολλὰ τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα εἰς ἅπαντα τὸν Χριστιανικὸν κόσμον, ἰδίως εἰς τὸ πνευματικὸν μέρος τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Διότι ὑπὲρ τούτου συνηγορεῖ καὶ ὁ χαιρετιστήριος λόγος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας, ὁ ὁποῖος, ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ θρόνου τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου καθήμενος, ἐν τῷ Καθεδρικῷ Νάφῳ τῆς Καντερβουρίας, κατὰ τὴν ἐναρκτήριον τοῦ Συνεδρίου θρησκευτικὴν τελετὴν, εἶπε καὶ τὰ ἑξῆς: «Τὸ συνέδριον θὰ ἀτενίσῃ πέραν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν κόσμον. Ἐκκλησία καὶ κόσμος δὲν χωρίζουν.

ται, διότι ἐπὶ τῶν δύο ὁ Θεὸς βασιλεύει. Ἐνδιαφερόμεθα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἵνα δυνηθῇ αὕτη νὰ λατρεύσῃ περισσότερο ἀξίως τὸν Θεόν. Μέρος ὅμως τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀγάπῃ αὐτοῦ ἀπέστειλε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον. Αὐτῆς τῆς σωτηρίας κήρυξ εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Καὶ τὸ ἔργον τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἀγνοῇ τὰς πεποιθήσεις, μετὰ τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι κυβερνοῦν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν. Πᾶσα δὲ πίστις καὶ πεποιθήσεις, ἡ ὁποία ἀγνοεῖ ἢ ἀρνεῖται ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος του εἰς τὸν Θεόν, εἶναι ψευδῆς πίστις καὶ γεννᾷ συμφοράς.

«Εἰς τὸν βραχὺν χρόνον τοῦ Συνεδρίου δὲν θὰ δυνηθῶμεν», συνέχισεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, «νὰ ἐπιθεώρῃσωμεν ὅλον τὸ ἔδαφος τῶν πράξεων καὶ τῶν πίστων τοῦ ἀνθρώπου. Θὰ ζητήσωμεν ὅμως νὰ βοηθήσωμεν τοὺς ἀνθρώπους νὰ δοκιμάζουσι τὰ πνεύματα ἃν εἶναι ἐκ τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀνθίστανται κατὰ τοῦ πονηροῦ καὶ τῆς πλάνης καὶ νὰ προσσπίζουσι αὐτὰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ κοινωνικῆς τάξεως, τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἔχει θέσῃ. Κυρία ὅμως ἐπιθυμία ἡμῶν θὰ εἶναι νὰ δεῖξωμεν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἶναι μετὴν ἑλευθεροῦσάν δύναμιν του καὶ ἀλήθειαν, τῆς μορφωτικῆς πίστεως τῆς ὁποίας οἱ καιροὶ μας ἔχουσι ἀνάγκην, ἄφοδ χωρὶς τὸ Εὐαγγέλιον ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ νὰ εὕρῃ τὸν ἑαυτόν του, οὔτε αἱ κοινωνίαι ὑγιᾶ τάξιν, οὔτε τὰ ἔθνη τὴν εἰρήνην τῶν. Εἶναι ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν νὰ διευκρινίσωμεν εἰς πάντας τί σημαίνει διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν τάξιν καὶ ὅλους ἡμᾶς, τὸ ὅτι ὁ Ἰησοῦς, ὁ σαρκωθεὶς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἔζησε καὶ θὰ ζῆ διὰ νὰ κερδίσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ αἰώνιον μεγαλεῖόν του καὶ εἰς τὴν αἰώνιον του ἀγάπην».

Ταῦτα, σὺν ἄλλοις, εἶπε πρὸς τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ ὁ Ἀγγλικανὸς Πριμάτος.

Ὡς Ὁρθόδοξοι συγκινούμεθα πολὺ ἀπὸ τοιαύτας διακηρύξεις καὶ ἀπὸ τὸ ὅλον πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου. Συνεκινήθημεν περισσότερο καὶ ἀπὸ τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν πίστιν, μετὰ τὴν ὁποίαν, κατὰ τὴν ἐν τῷ ἐν Λονδίῳ Καθεδρικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Παύλου τελεσθεῖσαν πρώτην πανηγυρικὴν λειτουργίαν, τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου, οἱ 330 ἐπίσκοποι, ἐκοινώνησαν τῶν Ἀρχάντων Μυστηρίων. Καί, ἀναλογιζόμενοι μετὰ βαθυτέρας εἰσέτι συγκινήσεως τὰς ἐνδόξους παλαιὰς τῆς Ὁρθοδοξίας ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν διὰ Συνόδων προήσπιζε τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν καὶ ἐθέσπιζε τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα διὰ τὸν λαόν της, εὐχόμεθα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν ἡμέρας ὁμοίας, καὶ διὰ τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπειθ πλουσίαν τὴν ἐξ ὑψους δύναμιν.

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΡΙΚΚΗΣ ἮΤΟ ΑΓΙΟΣ;

Εἰς τὰ γειτονικά μας Τρίκκαλα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Χερουβεῖμ καθώρισεν τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος ὡς ἑορτὴν τοῦ πολιούχου τοῦ τόπου. Ἄλλ' ὁ θεολογῶν φιλόλογος καθηγητὴς συμπατριώτης μας κ. Γεώργιος Κ. Παπαγεωργίου ἔφερεν ἔνστασιν ἀμφισβητήσας τὴν ὀρθότητα τῆς ἀποφάσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, προκρίνων ὡς πολιούχον οὐχὶ τὸν Ἁγίον Βησσαρίωνα, ἀλλὰ τὸν Ἁγίον Οἰκουμένιον, ἀροεπῶς ἐκφραζόμενος διὰ τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Μητροπολίτην Τρίκκης καὶ Σταγῶν Ἀνθιμον, ἀποκαλῶν τοῦτον πρῶην ἑλληνοδιδάσκαλον, διότι κατήργησε, καλλίτερον διαφωτισθεὶς καὶ οὐχὶ ἐκ προσωπικοῦ πείσματος, ὡς γράφει ὁ κ. Παπαγεωργίου, τὴν ἑορτὴν ταύτην ἀνυπαόχτου πολιούχου. Καὶ ὁ μὲν μακαρίτης συμπατριώτης μου Ἀνθιμος ὁ Παντελάκης δὲν ἦτο πρῶην ἑλληνοδιδάσκαλος, ἀλλ' ἦτο ἐπὶ δεκαπενταετίαν καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου Καλαμών, ὅπως εἶναι καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου Τρικκάλων καὶ ὁ κ. Παπαγεωργίου, ὅστις, ὑποτιμῶν τὴν θέσιν τοῦ μακαρίτου Ἀνθίμου, ὑποτιμᾷ καὶ τὴν ἰδικὴν του θέσιν, ὅστις Ἀνθιμος διετέλεσε κατόπιν εὐδοκίμως Ἱερεὺς τοῦ Βασ. Στόλου, ἐξ οὗ προήχθη εἰς Μητροπολίτην Τρικκάλων.

Ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας μαυθάνομεν, ὅτι ὑπῆρξαν δύο Οἰκουμένιοι, ὁ μὲν εἷς κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὃν ἡ παράδοσις φέρει ὡς Ἁγίον ἀναγραφόμενον εἰς παλαιὰς τοιχογραφίας, ὅπως εἶναι ὁ ναὸς τῆς Καλαμπάκας, ἴσως καὶ ἐν Μετεώροις, τὸν ὁποῖον οὐδόλως μνημονεύουσιν αἱ ἀγιολογικαὶ πηγαί, ὁ ὁποῖος ὅμως οὐδέποτε ὑπῆρξεν Ἐπίσκοπος Τρίκκης καὶ εἶναι ξένος πρὸς τὴν Τρίκκην. Ὑπῆρξε δὲ καὶ ἕτερος Οἰκουμένιος τοῦ 10ου αἰῶνος Ἐπίσκοπος Τρίκκης, ὁ ἐρμηνευτὴς τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅστις ὅμως δὲν συναριθμεῖται μετὰ τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ κ. Παπαγεωργίου παραπλανᾶται ἀντυχῶς ἐκ περιστατικῶν, τὰ ὁποία ἀταλαιπώπως δέχεται καλῇ τῇ πίστει ὡς σοβαρά, ἐνῶ ἡ Κριτικὴ παντοῦ ὑπαρχούσας ἐνδείξεις μετὰ βάσανον ἀποδέχεται ἢ ἀπορρίπτει. Διότι ἕνας Ἱερεὺς ἐν Τρικκάλοις κατέχει μίαν χειρόγραφον τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ ἀνόνημον φυλλάδα με ἀκολουθίαν τοῦ Ἁγίου Οἰκουμένιου χωρὶς νὰ ἀναφέρεται οὔτε πότε ἡμᾶς, οὔτε ὁ συγγραφεὺς ποῖος εἶναι, ὁ κ. Παπαγεωργίου λαμβάνει τοῦτο ὡς σοβαρὸν ἐπιχείρημα ὅτι ὑπῆρξεν Ἁγίος Οἰκουμένιος Ἐπίσκοπος Τρίκκης. Ἡ διότι ἕνας ἀγράμματος τοιχογράφος ἔγραψεν εἰς τὸν τοῖχον ἐνὸς παρεκκλησίου κάτωθεν τῆς τοιχογραφίας ἐνὸς Ἱεράρχου «Ὁ Ἁγίος Οἰκουμένιος Ἐπίσκοπος Τρίκκης», λαμβάνει τοῦτο ὡς σοβαρὴν πηγὴν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του. Ἐνῶ, ἂν ὁ κ. Παπαγεωργίου ἦτο θεολόγος, θὰ ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Τρίκκης Οἰκουμένιος, τὸν 10ον ἀκμάσας αἰῶνα, σχολιαστὴς τῆς Γραφῆς, δὲν ὑπῆρξεν Ἁγίος, ὁ δὲ τοιχογράφος ἀμαθῶς συνήνωσε τοὺς δύο Οἰκουμένιους εἰς ἕνα. Ἐπειδὴ ὁ κ. Παπαγεωργίου καλῇ τῇ πίστει ἐπιμένει εἰς τὴν γνώμην του, πα-

ράπέμπομεν τοῦτον εἰς τὴν γνώμην δύο διαπρεπῶν τῶν νεωτέρων χρόνων θεολόγων, εἰς τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἱερομόνοχον Θεόκλητον Φαρμακίδην, ὅστις γράφει εἰς τὸν πρόλογον τῆς ἐκδόσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης «Καὶ ὁ κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα ἀκμάσας Ἐπίσκοπος Τρίκκης τῆς Θεσσαλίας Οἰκουμένιος» (ἴδε Θεοκλήτου Φαρμακίδου ἡ Καινὴ Διαθήκη μετὰ ὑπομνηματιστῶν Ἀθῆναι 1842 σελ. ΙΑ), ὡς καὶ εἰς τὸ ἔργον Κων. τοῦ ἐξ Οἰκονόμων Περὶ τῶν τριῶν Ἱερατικῶν βαθμῶν (ἐν Ναυπλίῳ 1835 σελ. 28 καὶ ἐξῆς). Ἀμφότεροι δὲ ἀναγράφουσιν αὐτὸν ὡς Ἅγιον. Ὁ Κων. ἐξ Οἰκονόμων πολλαχοῦ ἀναφέρει τὸν Οἰκουμένιον τὸν ἐρμηνευτὴν τῆς Γραφῆς ἀπλῶς ὡς Οἰκουμένιον, ἐνῶ ἀναφέρει τὸν Ἀγιοσύτινον, τὸν Κυπριανόν, τὸν Πολύκαρπον, προσφωνῶν αὐτοὺς μὲ τὸ «Ἅγιος», ἐνῶ τοῦτο δὲν γίνεται διὰ τὸν Οἰκουμένιον. Συνεπῶς οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Οἰκουμένιος τοῦ 10^{ου} αἰῶνος, ὁ ἐρμηνευτὴς τῆς Γραφῆς, ὁ Ἐπίσκοπος Τρίκκης, δὲν ὑπῆρξεν Ἅγιος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τὸν δὲ ἀρχαιότερον Οἰκουμένιον, τὸν ἐν τοιχογραφίαις μόνον φερόμενον ὡς Ἅγιον, παραλείψομεν ἀπὸ τὰς ἀγιολογικὰς πηγὰς, ὅστις οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μὲ τὰ Τρίκαλα, ὁρθῶς ὁ ἀοίδιμος Ἐπίσκοπος Τρίκκης Ἀνθιμος διαφωτισθεὶς κατήγγησεν ὡς πολιοῦχον τοῦ τόπου. Ὁ κ. Παπαγεωργίου, ἀθεολόγητος τυγχάνων, δὲν δύναται νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν κριτικὴν καὶ εὐκόλως κρίνων εὐρίσκειται εἰς ἀδικαιολόγητον πεισμονήν.

Ἐν Καρδίτῃ

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος ΙΕΖΕΚΙΗΛ

Ο ΠΡΩΗΝ ΣΑΜΟΥ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΕΝ ΣΚΟΠΕΛῶ,

Ὁ Θεοδόσιος ἐγεννήθη ἐν Σάμῳ κατὰ τὸ ἔτος 1777· δωδεκαέτης ὢν εἰσηλθεν ὡς δόκιμος ἀφιερῶθεις ὑπὸ τῶν γονέων» του εἰς τὴν ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ Ἱ. Κοινοβιακὴν Μονὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς· μετὰ τὴν δοκιμασίαν αὐτοῦ ἐκάρη μοναχός, βραδύτερον δὲ μὲ τὴν πάροδον ἐτῶν ἐχειροτονήθη διάκονος καὶ εἴτα πρεσβύτερος· τὴν μετάνοιάν του ἠγάπησε μεγάλως καὶ ἐργάσθη ὑπὲρ τῶν καθ' ὄλου συμφερόντων αὐτῆς παραμείνας ἐν αὐτῇ ἐπὶ ὀλόκληρα 46 ἔτη· κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἐξελέγη παρὰ τῶν πατέρων αὐτῆς Ἡγούμενος, καθ' ἣν ἐποχὴν τὴν Σάμον διώκει ὁ Λογοθέτης Λυκοῦργος.

Ἀποθανόντος, ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ, τοῦ Σάμου Ἀριστάρχου, τῇ ἐπιμόνῳ προτροπῇ τῶν Σαμίων ἔστεργεν «ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος» ἵνα χειροτονηθῇ Ἀρχιερεὺς, εἰς ἡλικίαν 58 ἐτῶν, τῆς ἰδιαίτερας αὐτοῦ πατρίδος Σαμου, ἣν ἐποίησε μόνον ἐπὶ μίαν πενταετίαν, διότι ἐλθὼν εἰς ῥῆξιν πρὸς τὸν τότε διοικοῦντα τὴν νῆσον ἐκείνην «Πρίγκιπα Βογορίδην διὰ πολιτικούς λόγους», ἐξωρίσθη εἰς Ἅγιον Ὄρος, ἐν ᾧ παρέμεινε πέντε περίπου ἔτη· ἐν αὐτῷ εὐρισκόμενος ἐκλήθη ν' ἀναλάβῃ τὴν διαποίμανσιν ἄλλης ἐπαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου· ποίαν ὁμως

δὲν μᾶς πληροφορεῖ ὁ Θεοδόσιος, ἀποποιήθεις νὰ στέρξῃ πρὸς τοῦτο, ἵνα μὴ «καταλύσῃ τὸ γῆρας» του «ὑπὸ τὴν ἐπάρατον Ὀθωμανικὴν δυναστείαν». Μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος ἀναχωρήσας ἐξ Ἀθῶνος ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον Σκόπελον, κατ' Ἰούλιον τοῦ 1845, ἐξ ἧς ἀποστέλλων ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον παρεκάλει αὐτήν, ὅπως εὐδοκήσῃ καὶ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ, ἀφοῦ δοθῇ τοῦτω «μῖα μικρὰ ποσότης συντάξεως», ἵνα διαμῆνῃ ἐν τινι τῶν αὐτόθι Μονῶν. «Ἄλλ' ἐπειδὴ, ἐπιπροσθέτει εἰς τὴν ἀναφορὰν του, δὲν δύναμαι οὐ μόνον ἐξ ἀπορίας χρημάτων, ἀλλὰ καὶ σωματικῆς δυνάμεως νὰ ἔλθω εἰς προσωπικὴν προσκύνῃσιν... τῶν σεβαστῶν μελῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου..., διὰ τοῦτο δέομαι θερμῶς, ἵνα εὐαρεστηθῆτε νὰ κάμω ἐνταῦθα εἰς Σκόπελον τὴν μέχρι τέλους διαμονήν μου ἐν τινι τῶν Ἱερῶν Μοναστηρίων ὅπου ἐφησυχάζω (θὰ) ἐκτείνω πρὸς οὐρανὸν χεῖρας ἰκετίδας ὑπὲρ κράτους, υἰείας καὶ διαμονῆς τοῦ φιλοχριστοῦ Βασιλέως ἡμῶν Ὁθῶνος τοῦ Α'· σὺν τῇ Βασιλίσῃ ἡμῶν Ἀμαλίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν σεβαστῶν τοῦ Κράτους δυνάμεων...».

Ταυτοχρόνως ὁμως ἔγραψε καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα ὡς ἐξῆς:

«1845, Αὐγούστου 20, Σκόπελος.

Μεγαλειότατε Βασιλεῦ τῆς Ἑλλάδος

Θεῖον ἔργον τῷ ὄντι ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ κηδεμονία, τὴν ὁποῖαν δεικνύετε δαψιλῶς πρὸς τὸ ὑπήκοον, διὰ τῆς ὁποίας τὸ μὲν σεβαστὸν αὐτῆς ὄνομα εἰς τὸν ἔξω κόσμον ὁσημέραι σεμνύεται, τὸ δὲ ὑπήκοον, ἀπολαμβάνον δαψιλῶς τὰς βασιλικὰς ἀγαθοεργίας, ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς ἐναμβρύνεται καὶ πολλὰς ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς τὸν ὕψιστον ποιεῖται τὰς ἰκεσίας· εἰς τοῦτων εἰμὶ κἀγὼ ὁ εὐσεβῆστος ὑποφαινόμενος, ὅστις Σάμιος ὢν καὶ θεῖον ἠγουμένου ἔχων τότε ἐν τινι Μοναστηρίῳ, ὅτε συνηγωνίσθη μετὰ τῶν λοιπῶν Σαμίων, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ καταδικασθεῖσης τῆς Σάμου ἔπειτα νὰ ἀποτελῇ μέρος τῆς Ὀθωμανικῆς Ἐπικρατείας, δὲν ἔλλειψα σταλεῖς πρέσβυς ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ τῶν Σαμίων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ ἐμποδίσω τὴν σύστασιν τῆς διοικήσεως τοῦ Ἀγῶ καὶ τοῦ Καδῆ, ὅπερ ἔμελλε νὰ φέρῃ τὴν παντελῆ ἐρήμωσιν ἐκείνης τῆς νήσου.

Μετὰ δὲ ταῦτα, χηρευσάσης Ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας, κοινῇ ψήφῳ ὄλων τῶν Σαμίων ἐχειροτονήθη καὶ Ἀρχιερεὺς καὶ εἰς πέντε χρόνων διάστημα ἐκυβέρνησα τὴν ἐπαρχίαν μου μὲ πᾶσαν εὐχαρίστησιν τῶν Σαμίων. Μετὰ ταῦτα ὁμως ὁ Πρίγκιψ κύριος Βογορίδης διὰ πολιτικούς του σκοποὺς μὲ ἐξώρισεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀθῶνος, ὅπου ἄλλους πέντε χρόνους σχεδὸν ἐκεῖ διατρίψας ἔλαβον μὲν τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἐζητήθη νὰ διορισθῶ Ἀρχιερεὺς εἰς ἄλλην

ἐπαρχίαν· ἀλλὰ μὴ ἔχων εὐχαρίστησιν νὰ δουλεύω μέχρι τέλους ζωῆς ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν αὐτῆς Ὀθωμανικῆς ἤλθον εἰς Σκόπελον, μέρος τῆς βασιλικῆς σας ἐπικρατείας, ὅπου ἀπεφάσισα νὰ ἐγκαταβιώσω, καθότι ἡ χρηματικὴ ἔλλειψις καὶ ἡ σωματικὴ μου ἀδυναμία δὲν μὲ συγχωροῦν νὰ ἐκτείνω, ὡς ποθῶ, τὰς πορείας μου περαιτέρω ὡς πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα καὶ ἐξαιτήσω μικρὰν τινα σύνταξιν, διὰ νὰ μὴ καταντήσω εἰς τὸ γῆρας ἤδη δεδιωγμένος εἰς τὸ ταπεινὸν ἔργον τῆς ἐπαιτείας ὡς ἀνοίκειον εἰς τὸν Ἀρχιερατικόν μου βαθμόν.

Ὅθεν προσφέρω τὰς ταπεινάς μου προσκυνήσεις καὶ ἀνατιθέμενος, ὅλαις διαθέσεσι, εἰς τὴν τάξιν τῶν γνησίων ὑπηκόων τῆς, δέομαι ὅπως ἀξιωθῆν κάγῳ τῆς βασιλικῆς τῆς κηδεμονίας τε καὶ προστασίας, δι' ὧν χρεωστικῶς αἴρω χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς τὸν χορηγήσαντά σοι Θεὸν τὴν ἐπίγειον βασιλείαν, ὅπως βίωσῃ ἐν ἀμεταπτώτῳ ὕγιειά καὶ ἐπιτεύξει τῶν ὧν ἐφίεται ἀγαθῶν ἡ βασιλικὴ τῆς ψυχῆ εἰς καταρτισμὸν παντός, τούτων τῶν Ἑλλήνων, πληρώματος καὶ εἰς ἡμῶν εὐφροσύνην καὶ καύχημα.

Ὁ Εὐπειθέστατος τῶν βασιλικῶν Αὐτῆς προσταγμάτων

Πρόφην Σάμου Θεοδόσιος.

Τὸ πολιτικὸν γραφεῖον τοῦ Βασιλέως ἀπηύθυνε τὴν ἀναφορὰν τούτου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὅπερ παρέπεμψε ταύτην τῇ Συνόδῳ, παρακληθείση ὅπως «πληροφορήσῃ αὐτὸ ἐν τάχει πότεν καὶ πότε προσῆλθεν ὁ ἀναφέρων καὶ ἐάν ἐγνωστοποιήθῃ ἀνηκόντως εἰς αὐτὴν ἐν καιρῷ ἢ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔλευσις του κατὰ τὰ προδιατεταγμένα, διότι ἡμεῖς πρώτην ἤδη φορὰν μανθάνομεν ἐκ τῆς παρούσης ἀναφορᾶς, ὅτι ὁ πρόφην Σάμου Ἀρχιερεὺς Θεοδόσιος διαμένει ἐν Σκοπέλῳ», καὶ ἀπαντήσασῃ, ὅτι ὄντως ἔλαβε γνῶσιν ἡ Σύνοδος περὶ τῆς εἰς Ἑλλάδα ἀφίξεως τοῦ περὶ οὗ πρόκειται ἐκφράσαντος τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως «ἐγκαταβιώσῃ ἐν τινὶ ἰδιοκτῆτῳ μονηδρίῳ τῆς Σκοπέλου συμφωνήσας περὶ τούτου μετὰ τοῦ ἰδιοκτῆτου του» καὶ συγκεκριμένως ἐν τῷ μονηδρίῳ τῆς Παναγίας τῷ ἐπονομαζομένῳ «Ἐπισκοπῇ» διότι ἐν αὐτῷ διέμενεν ὁ Ἐπίσκοπος Σκοπέλου.

Φαίνεται ὁμως, ὅτι ἡ συγκατάθεσις τῆς Ἱ. Συνόδου περὶ παραμονῆς τοῦ Θεοδοσίου ἐν τῷ ὡς ἄνω ἰδιοκτῆτῳ μονηδρίῳ ἀπήρσκει τῷ Ὑπουργείῳ, ἀπαντήσαντι «ὅτι τὸ ἐν Σκοπέλῳ ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας τιμώνωνον ἡ Ἐπισκοπῇ λεγόμενον μονηδριον ἀνεγνωρίσθη δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23183 Β. Δ. (24 Φεβρουαρίου 1838) ὡς τελεία ἰδιωτικὴ ἰδιοκτησία τῶν ἀπογόνων καὶ κληρονόμων τοῦ πρώτου κτίτορος Βαρλαάμ μοναχοῦ, ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὁμως ὅρον τοῦ 5 ἄρθρου τοῦ Β. Δ. 26 Ἀπριλίου 1834 (Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως σ. 237), τοῦ τέστιν ὅτι τὸ εἰρημένον μονηδριον δὲν θέλει φέρει τοῦ λοιποῦ τὸ ὄνομα τοῦτο, οὐδὲ θέλει χρησιμεύσει πρὸς ἐνοίκησιν μοναχῶν, ἀλλ' ὡς ἰδιαίτερον εὐκτήριον καὶ ἡσυ-

χαστήριον αὐτοῦ μόνοι τοῦ ἰδιοκτῆτου. Νομίζομεν δ' ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Σ. Ἐπίσκοπος ἐάν προτίθεται νὰ ἐγκαταβιώσῃ εἰς τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ μοναστηρίων πρέπει νὰ ὀδηγηθῇ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τῶν διατηρουμένων ὅποιον τοῦ ἀρέσκει καὶ συμμορφούμενος πρὸς τὰς ὑπαρχούσας διατάξεις νὰ εἰσέλθῃ καὶ ἡσυχάσῃ ἐν αὐτῷ...».

Ἡ Σύνοδος ἀποδεξαμένη τὰς, ἐν προκειμένῳ, ἀπόψεις τοῦ Ὑπουργείου, καθ' ἃς καὶ ὁ ἐν λόγῳ Ἀρχιερεὺς ἔδει νὰ ἐφησυχάζεν ἐν Μονῇ διατηρουμένη, ἔγραψε τῷ Εὐβοίᾳς Νεοφύτῳ, εἰς τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ἡ νῆσος Σκόπελος, ὅπως γνωστοποιήσῃ τῷ Θεοδοσίῳ τὰ, τοῦτον, ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ, ἀφορῶντα· καὶ πράγματι οὗτος ἔγραψεν αὐτῷ ἀπαντήσαντι διὰ τῆς, κατωτέρω αὐτοῦ, ἀναφορᾶς, ὑποβληθείσης τῇ Συνόδῳ.

«Ἰανουαρίου 12, 1846 Σκόπελος.

Πρὸς

τὴν τοῦ Βασιλείου Σεβαστῆν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τὴν ὀφειλομένην προσκύνῃσιν.

Κατ' αὐτὰς σεβαστῆ μοι καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, εἰδοποιηθεὶς παρὰ τοῦ σεβασμίου Ἀγίου Νύσσης, Ἐπιτρόπου τοῦ Ἀγίου Εὐβοίᾳς, ὅτι τὸ σεβαστὸν Ὑπουργεῖον ἐποίησε δι' ἐμὲ τινὰς ἀρμοδίους τοῖς νόμοις παρατηρήσεις, πῶς οἱ μοναχοὶ πρέπει νὰ κατοικῶσιν εἰς διατηρουμένας τοῦ Βασιλείου Μονὰς, συμμορφούμενος ταῖς ἐν αὐταῖς διατάξεις καὶ ὄχι εἰς διαλελυμένα οὕτω κτίρια ἀνήκοντα τοῖς ἰδιοκτῆταις μόνον εἰς κατοικίους, ἔκρινα χρέος μου νὰ κάμω πρὸς ὑμᾶς διὰ πληροφορίαν τὴν παροῦσαν ἀπάντησιν. Ἐγὼ ἐλθὼν ἐνταῦθα ἀπὸ γῆν Ὀθωμανικὴν, ὡς εἰς ἔδαφος ἱερὸν τῆς κοινῆς ἡμῶν μητρὸς τῆς Ἑλλάδος χάριν μικρᾶς ἀναπαύσεως τοῦ πεπονηκότος μου γήρους, ἐζήτησα μέρος ἡσυχον ἐκτὸς τῆς πόλεως ἵνα μὴ εἰς τι γίνω βαρετός· ὅθεν μ' ἔδωσαν γνώμην ἰδίᾳ οἱ τοῦ Βαρλααμίτιδος εὐκτηρίου ἰδιοκτῆται δύο χαμωγίους τε καὶ σεσαθρωμένους οἰκίσκους, τοὺς ὁποίους τῇ ἀδείᾳ αὐτῶν ἐπεσκεύασα ἐκ τοῦ ἐμοῦ ὕστερηματος, ἄνευ συμφωνίας τινὸς ἢ χρόνου διαστήματος ἢ ἐτέρων μοναχῶν παραδοχῆς ἢ ἄλλης τινὸς ἐκ τῶν κτημάτων αὐτοῦ ἀπολαύσεως· ὅθεν ἡσυχάσα ἐν αὐτοῖς τὸν φιλήσυχον καὶ ἰδιωτικὸν μετερχόμενος βίον. Νομίζω δ' ὅτι δικαίως οἱ νόμοι ἐγκαθιστοῦν τοὺς μοναχοὺς εἰς τὰς Μονὰς, οὐχὶ δὲ εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ μάλιστα προβεβηκυῖαν ἔχοντας ἡλικίαν καὶ ἡσυχῶς βιοῦντας. Ἐπειδὴ λοιπόν, ὡς νομίζω, δὲν προξενεῖται ὑπ' ἐμοῦ καμμία παραβίασις τοῦ νόμου, ὡς μηδεμίαν συμφωνίαν τοῖς ἰδιοκτῆταις πεποιηκῶς ὡς ἰδιωτικὸν μετερχόμενος βίον καὶ μηδὲν πρόσκομα γενόμενος καὶ ὡς Ἀρχιερατικὸν φέρων χαρακτηρὰ, μοναχὸς δὲ μὴ λογιζόμενος, παρακαλῶ τὴν Σεβαστῆν μοι καὶ Ἱερὰν Σύνοδον νὰ οἰκτείρῃ πένητα καὶ πτωχὸν καὶ κατανενυγμένον τῇ καρδίᾳ, οἷον ἐμὲ καὶ ποιούσα

συμπάθειαν καὶ ἀγάπην διὰ τὸν Κύριον νὰ ἐνδύσῃ νὰ ἐφησυχάσω εἰς τό, ὅπερ ἰδίους ἐξόδοις, ἐπεσκεύασα οἴκημα· ὁ δὲ τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ νεουργήσας Θεὸς δώῃ ὑμῖν ζωὴν χαροποιάν, ὑγείαν ἀμετάπτωτον καὶ ἐπίτευξιν πάντων τῶν ὧν ἐφίεσθε ἀγαθῶν· ἐγὼ δὲ μένω με βαθύτατον σέβας, τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου καὶ πανσεβάστου μοι ἡμιγύρεως δούλος ταπεινός

ὁ πρῶν Σάμου Θεοδόσιος.

Τὴν ἀναφορὰν τοῦ ταύτην ἡ Σύνοδος διεβίβασε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον μετὰ τῆς πληροφορίας, ὅτι Αὐτὴ «ἐγκρίνει τὴν αἴτησιν αὐτοῦ καὶ πέποιθεν, ὅτι καὶ τὸ Ὑπουργεῖον θέλει εὐρεθῆ σύμφωνον πρὸς τὴν Συνοδικὴν τούτην ἔγκρισιν», ὅπερ ἀπαντητικῶς ἐγνώρισεν Αὐτῇ, ὅτι καὶ τοῦτο ἐνδίδει, ἐν προκειμένῳ, ὑφ' ὠρισμένως ὅμως προϋποθέσεις, «Ἐδιστάζομεν καὶ διιστάζομεν εἰσέτι, ἔγραφεν, νὰ ἀποδεχθῶμεν τὴν τοῦ Σ. Ἐπισκόπου πρῶν Σάμου κ. Θεοδοσίου αἴτησιν τοῦ νὰ τῷ ἐπιτροπῇ νὰ ἐγκαταβίωσῃ εἰς τὸ ἐν Σκοπέλῳ ἰδιόκτητον μοναστήριον τῆς Παναγίας, τὸ ἐπιλεγόμενον Ἐπισκοπή, διότι τοιαύτη ἐγκαταβίωσις μᾶς φαίνεται ἀντικειμένη εἰς τὰς διατάξεις τοῦ 5ου ἄρθρου τοῦ Β. Δ. τῆς 26 Ἀπριλίου 1834. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀποβλέπουσα πρὸς τὰς περιστάσεις καὶ τὸ γῆρας τοῦ εἰρημένου Σ. Ἀρχιερέως εὐδοκεῖ εἰς τὴν ῥηθεῖσαν αἴτησίν του, ἐνδίδομεν καὶ ἡμεῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ῥητῷ ὄρω τοῦ νὰ μὴ γίνωσι ποτέ εἰς τὸ διαληφθὲν μονήδριον, προσχήματι δῆθεν τοῦ πρὸς τὸν Ἀρχιερέα σεβασμοῦ συνάξεις χριστιανῶν, ὃν τρόπον γίνονται εἰς τὰς ἐνοριακὰς ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ διατηρούμενα μοναστήρια, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ὁ Ἀρχιερεὺς μένη ἐκεῖ νὰ τηρηθῶσιν ἀπαράβατοι οἱ ὅροι τοῦ εἰρημένου ἄρθρου τοῦ Β. Δ.». Τὴν τοιαύτην, τοῦ Ὑπουργείου, συγκατάθεσιν, ἡ Σύνοδος ἐγνώρισεν τῷ Εὐβοίᾳ παρακληθέντι, ὅπως καταστήσῃ ἐνήμερον τὸν Θεοδόσιον.

Καὶ οὕτως μὲν ἐλύθη τὸ ζήτημα τῆς διαμονῆς τούτου ἐν Σκοπέλῳ. Ὅμως ὁ ἐν λόγῳ Ἀρχιερεὺς ἦτο πένης καὶ ἐζήτησε μέσον θεραπείας ταύτης· τὴν δυστυχίαν τοῦ ταύτην ἐγνώριζον κάλλιον παντὸς ἄλλου οἱ κάτοικοι τῆς Σκοπέλου· δι' ὃ καὶ ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως ταύτης ἀναφερόμενος πρὸς τὴν νομαρχίαν Εὐβοίας παρεκάλεσεν αὐτήν, ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτῷ, ἵνα ἱεουργῇ ἐν Σκοπέλῳ πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἢ τέλος εὐρεθῆ πρόχειρος τρόπος πρὸς θεραπείαν τῆς καταστάσεώς του ταύτης· τὸ Ὑπουργεῖον παρεκάλεσε περὶ τούτου τὴν Σύνοδον ἀπαντήσασαν αὐτῷ «ὅτι τρόπον πρόχειρον θεραπείας τοῦ ἐπισκόπου πρῶν Σάμου Θεοδοσίου ἄλλον παρὰ τὴν σύνταξιν οὔτε ἔχει οὔτε γνωρίζει ἡ Σύνοδος· ἄδειαν δὲ τοῦ ἱεουργεῖν δὲν δύναται νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸν διότι τοῦτο ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸν περὶ ἰθαγενείας νόμον. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, τοῦτο εἶναι καθῆκον τοῦ ἐπισκό-

που τοῦ τόπου καὶ οὐχὶ τῆς Συνόδου».

Τὸ Ὑπουργεῖον λαβὼν γνώσιν τῶν, ἐν προκειμένῳ, ἀπόψεων τῆς Συνόδου ἀπήνησεν Αὐτῇ ὅτι, διὰ τῶν καθ' ὄλου, ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Θεοδοσίου, ἐνεργειῶν του οὐδένα ἄλλον σκοπὸν εἶχε «εἰμὴ τὸ νὰ κάμῃ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὴν ἀνήκουσαν κοινοποίησιν πρὸς τὸν ἀρμόδιον Σεβ. Ἱεράρχην πρὸς παραμυθίαν τῆς ἐνδείας τοῦ πρῶν Σ. Ἀρχιερέως Σάμου Κυρίου Θεοδοσίου, μέχρις ὅτου κατὰ τὸ νομοσχέδιον τὸ εἰς τὰς Βουλὰς ἤδη εἰσαχθησόμενον ἐπιψηφισθῇ σύνταξις ὑπὲρ κληρικῶν τιμῶν, ἐν οἷς ὑπάρχει τεταγμένος καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ἀγωνιστῆς Ἀρχιερεὺς...»· εἰδικῶς δὲ ὡς πρὸς τὴν παράγραφον τοῦ Συνοδικοῦ ἐγγράφου, ὅτι δηλ. ἡ ἀνωτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ τὸ ἱεροπρακτεῖν, ἐφ' ὅσον ἐμπόδιον πρὸς τοῦτο εἶναι ὁ περὶ ἰθαγενείας νόμος, τὸ Ὑπουργεῖον ἐγνωστοποιεῖ τῇ Συνόδῳ «ὅτι εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καθηκόντων ὁ εἰς τὸ Συνοδικὸν ἐγγράφον ἀναφερόμενος νόμος δὲν ἔχει τι κοινόν, διότι ταύτην μόνον οἱ ἐκκλησιαστικοὶ θεσμοὶ ἢ ἐπιτρέπουσιν ἢ ἀπαγορεύουσιν». Κατὰ συνέπειαν, καταλήγει τὸ ὑπ' ἀριθ. 3492)1672 καὶ ἀπὸ 18 Ὀκτωβρίου 1846 τοῦτο ἐγγράφον, «ἐάν δὲν ὑπάρχωσι λόγοι πνευματικοὶ κωλύοντες τὸν εἰρημένον Ἀρχιερέα τοῦ ἱεροπρακτεῖν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος θέλει πράξει, νομιζομεν, ἔργον φιλανθρωπίας νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὸν Σεβ. Ἐπίσκοπον Εὐβοίας τὴν ὑπὲρ τοῦ πρῶν Σάμου Ἀρχιερέως κ. Θεοδοσίου αἴτησιν τοῦ ἐπάρχου Σκοπέλου, μέχρις οὐ ἀπονεμηθῇ εἰς αὐτὸν, ὡς εἴρηται, περιθάλψις διὰ μηνιαίας συντάξεως»· τοιοῦτοτρόπως ἡ Σύνοδος παρεκάλεσε τὸν Εὐβοίαν, ἵνα ἐπιτρέπῃ τῷ Θεοδοσίῳ καὶ ἱεουργῇ ἐν Σκοπέλῳ «πρὸς πρόχειρον αὐτοῦ ἐξοικονόμησιν».

Παρὰ ταῦτα ὅμως οὐδαμῶς ριζικὴ λύσις ἐπῆλθε, διὰ τῶν ὡς ἄνω ἐνεργειῶν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, εἰς τὴν οικονομικὴν κατάστασιν τοῦ Θεοδοσίου, ὡς διαβλέπομεν ἐκ τῆς κατωτέρω παρατιθεμένης αὐτοῦ ἀναφορᾶς, ἐχούσης δ' οὕτω·

« Τῇ 2 Ἰουλίου 1847 Σκόπελος

Πρὸς

Τὴν πανσεβάστον καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, τὰ ταπεινά μου προσφέρω σεβάσματα.

Ὁ εὐσεβῶς ὑποφαινόμενος, ἅμα φθάσας εἰς τὴν νῆσον Σκόπελον, πρὸ τριῶν σχεδὸν ἡδὴ ἐνιαυτῶν καὶ ἀρεσκόμενος νὰ διαμένω ἐν αὐτῇ ὡς ἡσυχαστικώτερα καὶ ἀρμωδιώτερα τοῦ γήρους μου, ἔγραψα εὐθὺς χρεωστικῶς δηλοποιήσας, πρὸς τε τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τὰ ταπεινά μου σεβάσματα καὶ τὴν μεθ' ὑποκλίσεως ὑποταγὴν· πρὸς δὲ τὰς ἄλλας βασιλείους ἀρχὰς πασαν ὑπακοὴν καὶ εὐπειθειαν εἰς τοὺς καθεστῶτας νόμους, πολιτικοὺς ἅμα καὶ ἐκκλησιαστικούς· δι' ὃ καὶ ἐπεσφράγισα ταῦτα πολιτογραφηθεὶς ἐν Σκοπέλῳ κανονικῶς, τρίτῳ ἔτει διὰ

γων ἤδη τῆς ἐνταῦθα παροικίας μου. Ἐδηλοποίησα δὲ τότε ὑμῖν καὶ τὴν ὁποιάν ὑπέστην γύμνωσιν καὶ ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων μου παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς δραστηριότητος μονοχίτων ἐξορισθεὶς εἰς τὸ τοῦ Ἰθωβόου ὄρος, ὅπου πενταετίαν διατρίψας, αὐθις ἀνεκαλέσθην δι' ἐτέρου θρόνου καθίδρυσιν. Μὴ στέρεξας δ' ἔτι τὴν μετ' Ἀγαρηνῶν συνοίκησιν εἰς ὑποταγὴν ἤλθον ἐνταῦθα καὶ ἐζήτησα παρ' ὑμῶν, ἐλέους χάριν, μικρὰν τινα σύνταξιν, μὴ δυνάμενος ἄλλως πῶς τοῦ ἐπιουσίου πορίζεσθαι, διὰ τὴν ὁποιάν ὁμολογῶ τὴν χάριν αὐτῆς καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, ἐπειδὴ ἔστερξαν μὲν αὐτὴν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὴν ἐκτελέσουν, δι' ἃς ἐμεσολάβησαν περιστάσεις· ὅθεν ἀποτυχῶν τῆς ἐλπίδος μετεχειρίσθην ἔκτοτε τὴν παιδαγωγίαν τροφῆς ἕνεκα.

Νῦν οὖν, ὡς ἐκ τοῦ πολλοῦ κόπου καὶ γήρους ἀσθενήσας βαρέως οἱ μὲν παῖδες ἀνεχώρησαν, ἐγὼ δὲ μάλλον τοῦ προτέρου ἀπελπισθεὶς περιμένω τὸν θάνατον τὸν λυτήρα τῶν ἀνθρωπίνων δεινῶν. Καμθῆτω δέ μοι τοῖς στεναγμοῖς καὶ τοῖς δάκρυσιν, ὧς σεβασμῖα μοι καὶ ἱερά συνόδος· μὴ παρίδῃ με ὡς κάλαμον πεπατημένον ἐν τῇ ὁδῷ· σωσάτω, ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένθητα δεόμενον ἀντιλήψεως ὑμετέρας, ὅστις οὐκ ἔχει ποῦ διαπετάσας τὰς χεῖρας, εἰμὴ πρὸς τὴν κοινὴν αὐτοῦ μητέρα καὶ ἱεράν ὑμῶν ἀδελφότητα, ἥτις τόπον ἐπέχουσα τοῦ φιλελεήμονος Ἰησοῦ ἔπεισμαι, ὅτι οὐκ ἐπιλησθήσεται κάμοῦ, μὴ καταδεχομένη ν' ἀπολεσθῇ τις εἰς τὴν λαμπρὰν αὐτῆς ἐποχὴν ἐν λιμῷ καὶ γυμνότητι.

Ἐν τούτοις πεποιθῶς μένω ὁλος ἐκκρεμῆς εἰς τὰς ἱεράς αὐτῆς προσταγὰς.

Τῇ πανσεβάστω καὶ θεοστηρίκτῳ ὑμῖν Πανιερότητι ὑποκλινέστατος δοῦλος καὶ ἀδελφός

Ὁ ταπεινὸς Σάμων Θεοδόσιος.

Οὕτω διήνυε τὰς τελευταίας, ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου, ἡμέρας ὁ Θεοδόσιος μέχρις οὗ καὶ οὗτος μετέστη πρὸς Κύριον, ἀπαλλαγείς σκληρῶν δοκιμασιῶν, ἃς ἀντιμετώπισε καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του.

† Ὁ Ταλαντίου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ

Εἶναι ἀνόητον νὰ ζητῆ τις ἐλεημοσύνην ἀπὸ τινος πτωχοῦ, ἐνῷ γνωρίζει ὅτι ὑπάρχει πλούσιός τις, ὅστις εὐχαρίστως θὰ τὸν ἐβοήθει. Ὅλα τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ εἶναι πτωχὰ πρὸς πραγματικὴν βοήθειαν ἡμῖν· ὁ Θεὸς μόνον εἶναι πλούσιος ἐν τῇ χάριτί του, ἣν δίδει εἰς πάντας τοὺς αἰτοῦντας.

Ἐκεῖνος εἶναι ἀληθῶς ἰσχυρὸς ἄνθρωπος, ὅστις πλήρης θάρρους ἀνθίσταται καὶ καταπολεμεῖ τὴν ἁμαρτίαν.

Πρέπει νὰ εἴμεθα ἐπιμελεῖς ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ὑπομονητικοὶ ἐν ταῖς δυστυχίαις ἡμῶν.

Ἄς ἔχωμεν πάντοτε ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ φιλάργυρος ἐν τῇ πραγματικότητι ἔχει ὀλίγα καὶ ὁ μεγαλόδωρος πολλά.

Οὐδεὶς εἶναι τόσο κωφός, ὅσον ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ ἄλλους συμβουλευόντας αὐτόν.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΑΙ

Ζ'

Συναφεῖς κανόνες πρὸς τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὴν γονυκλισίαν τῆς Κυριακῆς εἶνε καὶ οἱ κανόνες οἱ ἀφορῶντες εἰς τὴν νηστείαν τοῦ Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς. Ἄλλ' οἱ τελευταῖοι οὗτοι παρουσιάζουσι καὶ τὴν ἀξιοσημείωτον διαφορὰν, ὅτι εἰς τοὺς παραβάτας τῶν ἐπιφυλάσσουσι βαρεῖας κυρώσεις. «Εἴ τις Κληρικὸς εὐρεθῇ τὴν Κυριακὴν ἡμέραν νηστεύων ἢ τὸ Σάββατον πλὴν τοῦ ἑνὸς μόνον, καθαιρεῖσθω, εἰ δὲ λαϊκὸς ἀφοριζέσθω», ὀρίζει ὁ 64ος ἀποστ. κανὼν. Ἐπαναλαμβάνει δὲ τοῦτον αὐτολεξεῖ καὶ ἡ Πενθέκτη εἰς τὸν 55 κανῶνα αὐτῆς, ὁ δὲ 18 κανὼν τῆς ἐν Γάγγρα ἀπέλει καὶ ἀνάθεμα εἰς τὸν νηστεύοντα ἐν τῇ Κυριακῇ.

Παρὰ τὰς κυρώσεις ἐν τούτοις ταύτας, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουσι τὴν ἀπαγόρευσιν ἔντονον καὶ αὐστηράν, ἡ ἐκκλησιαστικὴ πρᾶξις ἔκαμψε ταύτην καὶ διὰ τὰς περιόδους τῆς νηστείας καθιέρωσε χαλάρωσιν μόνον αὐτῆς κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς, ἀλλ' ὄχι καὶ πλήρη κατάλυσιν ταύτης. Δὲν εἴμπορεῖτε νὰ ἀρνηθῆτε ὅτι ἡ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου κατὰ τὰ Σάββατα καὶ τὰς Κυριακάς τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἀποτελεῖ ἀπλήν καὶ μόνον χαλάρωσιν τῆς νηστείας, οὐχὶ δὲ καὶ πλήρη λύσιν αὐτῆς. Λύσις τῆς νηστείας θὰ ἦτο, ἐὰν ἐπετρέπετο νὰ τρώγωμεν ὅ,τι καὶ κατὰ τὰς περιόδους, καθ' ἃς δὲν ὑπάρχει νηστεία. Οὕτε εἴμπορεῖτε νὰ ἰσχυρισθῆτε, ὅτι ὁ κατὰ τὰ Σάββατα καὶ τὰς Κυριακάς τῆς Τεσσαρακοστῆς ἀπέχων ὑποχρεωτικῶς καὶ ἰσχυρῶς καὶ ζωϊκῶν λιπῶν καὶ ὠν καὶ γάλακτος καὶ τυροῦ, περιοριζόμενος δὲ μόνον εἰς τὸν οἶνον καὶ τὰς μετ' ἐλαίου ἠρτυμένας φυτικὰς τροφὰς ἢ καὶ τὰ ὀστρακόδερμα, αὐτὸς δὲν νηστεύει.

Ὅ,τι λοιπὸν ἔγινε μὲ τοὺς κανόνες αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν αὐστηρότητα συνοδεύουν τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν, πολὺ περισσώτερον ἦτο ἐπόμενον νὰ γίνῃ καὶ μὲ τοὺς ἀφορῶντας εἰς τὴν γονυκλισίαν τῆς Κυριακῆς κανόνες, οἵτινες οὕτε κυρώσεις ἐπαπειλοῦσιν, οὕτε κἄν ἔντονον ἀπαγόρευσιν προβάλλουσι. Τόσον οὗτοι, ὅσον καὶ ἐκεῖνοι ἐφηρμόσθησαν μὲ κάποιαν ἐλαστικότητα. Τὸ τοιοῦτον δὲ ἦτο καὶ φυσικὸν καὶ εὐλογον. Διότι οἱ κανόνες αὐτοὶ δὲν ἀναφέρονται εἰς πράξεις, αἵτινες καὶ καθ' ἑαυτὰς θὰ ἠδύναντο νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἀπηγορευμένα καὶ φευκτέα. Δὲν εἶνε ἡ γονυκλισία καὶ ἡ νηστεία, ὅπως ἡ σιμωνία ἢ τὰ ἀνήθικα ἁμαρτήματα ἢ ἡ ψευδορκία καὶ ἐπιορκία καὶ αἱ τόσαι ἄλλαι παραβάσεις, τὰς ὁποίας κολάζουσιν οἱ κανόνες ἀπολύτως καὶ ἀνευ ἐξαιρέσεώς τινος, διότι ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἐγκλήματα πάντοτε καὶ ὑφ' οἰασδήποτε καὶ ἂν ἐκτελεσθῶσιν συνθήκας. Ὅπως τούναντιον τὸ γονυκλινῶς προσεύ-

χεσθαι καὶ τὸ νηστεύειν εἶνε πράξεις καθ' ἑαυτάς ἐξ ὀλοκλήρου θεοφιλεῖς καὶ θεάρεστοι, ἐλάβομεν δ' εἰς αὐτάς τὸ παράδειγμα παρ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων.

Θὰ ἠδύναντο μάλιστα καὶ νὰ λείπουν ὀλοτελῶς οἱ Κανόνες οἱ ἀφορώντες εἰς τὰς θεαρέστους ταύτας ἀσκήσεις, ἐὰν δὲν ἐδίδετο πρὸς ὀρισμὸν αὐτῶν ἀφορμὴ ἐκ πλανῶν συνδεομένων πρὸς τὰς ἐριδας τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ἐξ ἑνὸς καὶ πρὸς τὰς γνωστικὰς διδασκαλίας ἐξ ἑτέρου. Πράγματι ὡς πρὸς τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα ἡ μεταξὺ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρώμης καὶ τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐκκλησιῶν διχογνωμία κατ' αὐτάς τὰς ἀρχὰς τοῦ Β' αἰῶνος σημειωθείσα ἔφερε τὸν γέροντα Πολύκαρπον εἰς Ρώμην πρὸς συνάντησιν μετὰ Ἀνικητοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐπιτεύξεως συμφωνίας. Ὅτε δὲ μετὰ τινα ἔτη ἡ διχογνωμία ὠξύνθη εἰς ἐριδα, καθ' ἣν ὁ πάπας Βίκτωρ ἠθέλε ν' ἀποκηρύξη τὰς Μικρασιατικὰς ἐκκλησίας, παρενέβη πρὸς κατευασμὸν τοῦτου ὁ Εἰρηναῖος, ὅστις καὶ εἰς τὸν περὶ Πάσχα λόγον του, μὴ περισωθέντα δυστυχῶς, ὁμιλεῖ πρῶτος περὶ τῆς πεντηκοστῆς, «ἐν ἣ οὐ κλίνομεν γόνυ, ἐπειδὴ ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κυριακῆς», «τὸ δὲ ἐν Κυριακῇ μὴ κλίνειν γόνυ σύμβολόν ἐστὶ τῆς ἀναστάσεως» (ριε' ἀπόκρισις πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους, ἐκ τῶν ἀποδιδόμενων εἰς τὸν Ἰουστίνον). Ἐκ τῆς πράξεως ταύτης τῆς παλαιότερας τῶν Μικρασιατικῶν ἐκκλησιῶν, αἵτινες μετέπειτα προσεχώρησαν εἰς τὴν ὀρθοτέραν πρᾶξιν τῆς Ρώμης, προήλθον οἱ λεγόμενοι Τεσσαρεσκαίδεκατίται, οἱ συνεορτάζοντες τὸ Πάσχα μετὰ τῶν Ἰουδαίων, τῇ 14 τοῦ μηνὸς Νισάν ἦτοι οὐχὶ πάντοτε ἐν Κυριακῇ, ἀλλ' ἐν οἰαδήποτε ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος ἠθέλε συμπέσει ἡ ἡμερομηνία αὕτη. Ἡ Κυριακῇ οὕτω ὡς ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως παρεμερίζετο. Ὁ χαρμόσυνος χαρακτήρ αὐτῆς ἡμαυροῦτο. Καὶ ἡ ἐξ ἀρχῆς ἅμα τῇ ἐκδηλώσει τῆς ἀποπείρας ταύτης, ὅπως καταρριφθῇ ὁ χαρμόσυνος τῆς Κυριακῆς χαρακτήρ, ἀντιδράσεις τῆς ἐκκλησίας κατὰ συνέπειαν φυσικὴν ἤγαγεν εἰς τὸ νὰ καταστή καὶ τὸ ὀρθίως κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν προσεύχεσθαι σύμβολον τῆς ἐν τῇ Κυριακῇ ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος, νὰ ἐξαρθῇ δὲ τὸ σύμβολον τοῦτο εἰς χρόνους παλαιωτάτους καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀποστολικούς ἐγγίζοντας. Ὁ Πολύκαρπος, ὁ μετὰ τοῦ Ἀνικητοῦ κοινολογήσας, ἦτο μαθητὴς τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Ὁ Εἰρηναῖος δὲ, ὁ παρεμβὰς πρὸς καθυσύχασιν καὶ κατευασμὸν τοῦ Βίκτωρος, ἦτο μαθητὴς τοῦ Πολυκάρπου. Τόσον δὲ ὁ Ἀνικητος, ὅσον καὶ ὁ Πολύκαρπος προέβαλλον ὑπὲρ τῶν ἀντιτιθεμένων ἐπόψεων αὐτῶν τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν.

Κάτι παρόμοιον ἔγινε καὶ μετὰ τὴν νηστείαν τοῦ Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς. Ἄλλ' ἐδῶ τὰ πράγματα ἐξ αἰτίας τῶν βλασφημῶν διδασκα-

λιῶν τῶν Γνωστικῶν εἶτα δὲ καὶ τῶν Ἐγκρατικῶν παρουσιάζοντο σοβαρώτερα.

Γνωστικαὶ αἱρέσεις κατὰ τὰς ἐκδοχὰς τῆς δουραρχίας τοῦ Παρσισμοῦ ἐδίδασκον περὶ τοῦ Δημιουργοῦ, ὅτι ἦτο ἀνταγωνιστὴς τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ καὶ ἐκλαμβάνουσαι αὐτὸν ὡς κακὸν τι ὄν ἐδογματίζον μὲν περὶ αὐτοῦ ὅτι διακείται ἐχθρικῶς πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους ψυχὰς, κατεφρόνουν δὲ καὶ τῆς ἀποκαλύψεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὡς ἔργου τοῦ κακοῦ Δημιουργοῦ ἀποσκοποῦντος εἰς τὴν ἀποπλάνησιν τῶν ἀνθρώπων. Ἐντεῦθεν ἐπόμενον ἦτο οὗτοι τὸ πρὸς τιμὴν τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Δημιουργοῦ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ καθωρισμένον Σάββατον νὰ μὴ εὐλαβηθῶσιν. Ἐνήστευον λοιπὸν κατ' αὐτὸ καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἐνωρίτατα παρ' αὐτοῖς ἐκυκλοφόρησαν αἱ ἰδέαι, τὰς ὁποίας ἤδη ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀπεκήρυξε σφοδρῶς, χαρακτηρίσας αὐτάς ὡς «διδασκαλίας δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκατηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν» (Α' Τιμ. δ 2,3). Συγγενῆς πρὸς τὸν Γνωστικισμὸν καὶ ὁ Μανιχαϊσμός, τῶν αὐτῶν περὶ Δημιουργοῦ ἰδεῶν ἐχόμενος εἶχε καθιερώσει καὶ τὴν κατὰ τὰς Κυριακὰς νηστείαν. Οὐδὲν λοιπὸν τὸ παράδοξον, ἐὰν ἐξεδηλώθη σφοδρὰ ἡ ἀντίδρασις τῆς ἐκκλησίας κατὰ τῶν ἀντιθέων τούτων διδασκαλιῶν καὶ στιγματίζουσα παραδειγματικῶς τὴν κατὰ τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν ὑπὸ τοιοῦτον πνεῦμα νηστείαν ἠπέλησε κατ' αὐτῆς οὐ μόνον καθαίρεισιν καὶ ἀφορισμὸν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἀνάθεμα.

Τί ἔγινεν ἔμως ὕστερον; Ὅταν αἱ Γνωστικαὶ αἱρέσεις καὶ ὁ Μανιχαϊσμός καὶ οἱ πρὸς αὐτοὺς συγγενεῦοντες Ἐγκρατῖται σχεδὸν ἐξέλιπον, ἔρχονται εἰς χρόνους ἀρκούντως μεταγενέστερους οἱ ἐρμηνευταὶ τῶν ἱ. κανόνων καὶ κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς ἐκκλησιᾶς πρᾶξεως συντελεσθέντα ἐπηρεασμὸν τῆς σκέψεως καὶ τοῦ φρονήματος τῶν χριστιανῶν ἐρμηνεύουσι τοὺς ἱεροὺς κανόνας κατὰ πνεῦμα ἐξόχως ἐλαστικόν. Καὶ ἰδοῦ:

Σχολιάζων τὸν 51 ἀποστολικὸν κανόνα, τὸν ἀποκηρύττοντα καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀποβάλλοντα πάντα διὰ βδελυρίαν ἀπεχόμενον κρεῶν καὶ οἴνου καὶ διαβάλλοντα τὴν δημιουργίαν, παρατηρεῖ ὁ Βαλσαμών: «Εἰ δὲ δι' ἄσκησιν καὶ εὐλάβειαν ἀπέχεται τούτων, οὐ κατακριθῆσεται. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ πολλοὶ μοναχοὶ ἐπὶ χρόνοις ἱκανοῖς δι' ἐγκράτειαν μῆτε τυροῦ μῆτε ὄου μῆτε οἴνου γευσάμενοι, ἐν τισὶ καιροῖς αὐτῶν ἀπεγεύσαντο καὶ ἅπαν καχύποπτον περιεῖλον σκάνδαλον». Ὁ Ζωναρὰς δὲ ἐρμηνεύων τὸν 53 ἀποστολικὸν κανόνα, τὸν ἀπαγορεύοντα τὴν ἐν ταῖς ἡμέραις ἑορτῶν ἀποχὴν κρεῶν καὶ οἴνου ἐκ βδελυγμίας καὶ οὐ δι' ἄσκησιν, σημειοῖ: «Διάφοροι πατέρες ἐν δέκα τυχὸν ἡμέραις ἢ καὶ εἴκοσι καὶ τούτων ἐπέκεινα ἤσθιον. Τινὲς δὲ καὶ ἄχρι τῶν τεσσαράκοντα τὴν

νηστείαν παρέτεινον. "Ὡσπερ οὖν οὐ παραβαίνειν ἐκεῖνοι τοὺς κανόνες ἐκρίνοντο, ἐν σαββάτοις νηστεύοντες, οὕτως οὐδ' εἴ τις ἐν ὠρισμέναις ἡμέραις ἐθέλοι ἐγκρατεύεσθαι καὶ διὰ τῶσάν ἐσθίειν, κἂν σάββατον ἐν αὐταῖς παρεμπίπτῃ, κἂν ἄλλη ἡμέρα τις ἐορτάσιμος, ὡς παραβάτης τῶν κανόνων κριθῆσεται».

'Ἄλλ' ἄς ἔλθωμεν εἰς τὰς ἐρμηνείας τοῦ 64 ἢ κατ' ἄλλους 66 ἀποστολικοῦ, τοῦ ἀμέσως εἰς τὴν νηστείαν τοῦ Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς ἀναφερομένου. 'Ἐπ' αὐτοῦ ὁ μὲν Ζωναράς παρατηρεῖ τὰ ἐξῆς: «Τοῦ κανόνος τοίνυν ἐν σαββάτῳ καὶ Κυριακῇ μὴ νηστεύειν θεσπίζοντος, ὁ μὲν κληρικός νηστεύων ὑπὸ καθαιρέσιν γίνεται, ὑπὸ ἀφορισμὸν δὲ ὁ λαϊκός· εἰ μὴ που δι' ὠρισμένων ἡμερῶν νηστεύοντός τινος, διὰ δέκα, τυχόν, ἢ ὀκτώ, δι' ἄσκησιν (ὡς προεῖρηται), συνεισάγονται ταῖς ὠρισμέναις ἡμέραις καὶ τὰ σάββατα καὶ Κυριακαί, ὃ καὶ πολλοὶ τῶν ἁγίων Πατέρων πεποιηκότες εὐρίσκονται καὶ μέχρι τεσσαρακοντάδος ἡμερῶν νηστεύοντες». 'Ὁ δὲ Βαλσαμών σημειοῖ τὰ ἀκόλουθα: «'Ὁ παρὰ ταῦτα ποιῶν», ἦτοι ὁ νηστεύων ἐν τοῖς Σάββασι καὶ ταῖς Κυριακαῖς, «εἰ μὲν ἐστὶ κληρικός, καθαιρέσθω, εἰ δὲ λαϊκός ἀφοριζέσθω. Ὑπέξελέ μοι τοὺς θεῖους πατέρας, τοὺς δι' ἄσκησιν ἔστιν ὅτε νηστεύοντας καὶ κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας. Οὗτοι γὰρ οὐ κατακριθῆσονται».

Θὰ ἤξιζεν ἐνταῦθα νὰ μνημονεύσωμεν καὶ διατάξεως τινος παλαιοῦ τυπικοῦ τοῦ Σινᾶ ἐχούσης ὡς ἔπεται: «Χρὴ γινώσκειν ὅτι ὀφείλομεν ἐορτάζειν εἰς τὴν α'. Μαΐου τὴν ἀνάμνησιν τοῦ γενομένου μεγάλου σεισμοῦ μετὰ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ καὶ τὰ τεῖχη τοῦ κάστρου τῆς μονῆς οὐ μικρὸν συνθλάσαντος καὶ διαρρηξάντος... Αὐτὸς δὲ οὐ παρείδε τὴν αἴτησιν ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν διὰ τὴν ἄφατον αὐτοῦ εὐσπλαγγχνίαν καὶ ἀνεύκαστον ἀγαθότητα... Διὸ καὶ ὀφείλομεν ἐν ταύτῃ τοῦ Μαΐου α'. πάννουχον ἀγρυπνίαν ἐπιτελεῖν. Φυλάττομεν δὲ τὴν αὐτὴν ἡμέραν νηστείαν μέχρις ἑσπέρας. Εἰ ἴσως φθάσοι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ ἁγία Πεντηκοστή, ὀφείλει γενέσθαι ἡ θεία λειτουργία εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς καὶ λαβεῖν οἱ ἀδελφοὶ κατακλαστόν αὐτῶν καὶ ἀπέρχεσθαι ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν, μηδὲν ἕτερόν τι ἐσθίειν, ἀλλ' ἐν συντετριμμένῃ καρδίᾳ καὶ καθαρῷ συνειδότι εὐχεσθαι καὶ εὐχαριστεῖν τῷ ἁγίῳ Θεῷ ἡμῶν. Τῆς δὲ ἑσπέρας καταλαβούσης ὀφείλομεν ἐσθίειν ξηροφαγίαν καὶ ἐπιτελεῖν τὴν ἀγρυπνίαν καὶ στιχολογεῖν τὸ ἅπαν ψαλτήριον... καὶ ἐπὶ τὴν αὐρίον ποιεῖν γενέσθαι ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς» (Κώδιξ τοῦ Σινᾶ ὑπ' ἀριθ. 1097 ἀναγόμενος εἰς τὸ 1214 παρὰ Δημητρίεβσκη Τυπικά, Τόμ. II (III) σελ. 402). Δηλαδή ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἔχομεν αὐστηρὰν νηστείαν ἀγομένην ἐν αὐτῇ τῇ Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς!

Καὶ διὰ νὰ δώσωμεν τὸν λόγον καὶ εἰς τὸν πολλῷ μεταγενέστερον, ἀλλ' εἰς τὰς ἱεράς παραδόσεις μετὰ πραγματικῆς εὐλαβείας προσκε-

κολλημένον Νικόδημον τὸν Ἁγιορείτην: «Δὲν εἶνε παραβάται τοῦ κανόνος τούτου (τοῦ 64 ἢ 66 ἀποστολικοῦ δηλαδή) ἐκεῖνοι, ὅποῦ διὰ ἀληθινὴν ἄσκησιν μετὰ θεοσεβείας καὶ σεμνότητος γινομένην, νηστεύοντες, εἰς δέκα τυχόν ἢ δεκαπέντε ἡμέρας, νηστεύουσιν ἐπομένως καὶ τὰ ἀναμεταξὺ εἰς τὰς ὠρισμένας ἡμέρας ταύτας τυχαίνοντα Σάββατα καὶ Κυριακάς. Ἐπιβεβαιοῖ δὲ τὴν ἐν Σαββάτῳ δι' ἄσκησιν καὶ ἀληθῆ ἐγκράτειαν νηστείαν καὶ ὁ θεὸς Ἰερώνυμος. Πρὸς γὰρ τὸν ἐρωτήσαντα Λικίνιον ἀνίσως πρέπει νὰ νηστεύῃ τὸ Σάββατον, ἀπεκρίθη «Ὡς ὀφελὸν γε ἐδίδου Θεὸς δύνασθαι ἡμᾶς νηστεύειν καθ' ἡμέραν» (Ἴδε ἐν Πηδαλίῳ συμφωνίαν εἰς τὸν 64 ἀποστ. κανόνα).

Ἴδού, λοιπὸν, διατί εἴπομεν προηγουμένως, ὅτι οἱ περὶ νηστείας τοῦ Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς κανόνες ἠδύναντο νὰ λείψουν καὶ νὰ μὴ ὑπάρχουν ὀλοτελῶς, ἐὰν δὲν ἔδιδαν ἀφορμὴν εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν οἱ Ἰουδαίζοντες Τεσσαρεσκαίδεκατίται ἐξ ἑνὸς καὶ οἱ εἰς ἐσχάτην βλασφημίαν καταντήσαντες Γνωστικοὶ καὶ Μανιχαῖοι καὶ Ἐγκρατίται ἐξ ἑτέρου.

ΠΑΝ. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

Η ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

[Ἀνταπόκρισις ἐκ Παρισίων]

Δύναται τις, ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, νὰ θεωρήσῃ ἀκόμη τὴν Γαλλίαν ὡς χώραν μὲ ἀξιόλογον χριστιανικὴν κίνησιν; Πολυάριθμοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ θέτουν τὸ ἐρώτημα τοῦτο, τόσον εἰς τὸ ἔξωτερόν, ὅσον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις βιβλίον μετὰ τὸν τίτλον «Γαλλία, χώρα τῆς Ἱεραποστολῆς;» («France pays de mission?»), τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἐποχὴν του εἶχε σημαντικὴν καὶ θετικὴν ἀπήχησιν. Διὰ πρώτην φορὰν ἕνας πιστὸς ἔθετε τὸ πρόβλημα τοῦτο μετὰ ὅλην τὴν τὸν σοβαρότητα. Χωρὶς συστηματικὴν ἀπαισιοδοξίαν, ἀλλὰ μετὰ μίαν εἰλικρινῆ ἀντικειμενικότητα, ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἐξέθετε τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν συμπεράσματα. Διεπίστωνε πόσον ἡ ἄρνησις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Γαλλίαν ἦτο περισσότερον βαθεῖα, παρ' ὅσον ἐμετρέπετο νὰ ὑποτεθῇ ἀπὸ μερικὰς ἀπατηλὰς φαινομενικότητας. Καὶ συγχρόνως ἐσκιαγράφε ἐν σχέδιον διὰ τὴν νεὰν χριστιανικὴν ἀναγέννησιν τῆς χώρας.

Δύναμις ἀπαιτεῖται νὰ ὁμολογήσῃ τις μίαν ἀλήθειαν, ὅσον δυσάρεστος καὶ ἀν εἶναι. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας, ἐξ αἰτίας διαφόρων λόγων, εἶχε χάσει σχεδὸν πᾶσαν ἐπιρροὴν εἰς σημαντικὸν μέρος τῶν Γάλλων, καὶ κυρίως μετὰ τὴν ἐργαζομένων μαζῶν τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν. Ἄς φυλαχθῶμεν ὅμως νὰ σκεφθῶμεν ὅτι ἡ κατάστασις αὐτὴ δὲν ἀπησχόλησεν ἐπὶ μακρὸν τοὺς εἰλικρινεῖς πιστοὺς τῆς χώρας αὐτῆς, ὅπως καὶ τοὺς ποιμένας εἰδικῶς τῆς Καθολικῆς Ἱεραρχίας. Ἀποτέ-

λεσμα τούτου ὑπῆρξε νὰ τεθῆ πρό ἐτῶν εἰς ἐφαρμογὴν πρόγραμμα ἀνορθώσεως πολὺ καλῶς ἐπεξεργασμένον, τὰ δὲ ἐπιτευχθέντα δι' αὐτοῦ ἀποτελέσματα ἀποδεικνύουν ὅτι ἤδη ἤρχισε νὰ παρατηρητῆται μία νέα σοβαρὰ στροφὴ τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ.

Διὰ τοῦ προγράμματος αὐτοῦ ἡ προσπάθεια κατεβλήθη πρῶτον ἐπὶ τῆς στροφῆς πρὸς τὸν Χριστιανισμόν τῆς ἐργατικῆς νεολαίας τῶν πόλεων. Ἰδρύθη ἡ J. O. C. (Jeunesse Ouvrière Chrétienne), ἡ ὁποία εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἤρχισε νὰ προσελκύη σημαντικὸν μέρος τῶν Γάλλων ἐργατῶν. Πειραμαζόμενοι εἰς τὸ περιβάλλον τῶν ἐργατῶν, εἴτε ὡς ἱερεῖς ἐργοστασίων, εἴτε ἀκόμη καὶ ὡς ἄπλοι ἐργάται. Παράλληλοι χριστιανικαὶ οργανώσεις ἐδημιουργήθησαν διὰ νὰ προσελκύσουν καὶ ἄλλας κοινωνικὰς κατηγορίας, ὅπως διὰ τοὺς φοιτητὰς ἡ Jeunesse Étudiante Chrétienne, καὶ διὰ τοὺς χωρικούς ἡ Jeunesse Agricole Chrétienne. Ἐκτὸς τούτων ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν ἄλλο πρόγραμμα ἐσωτερικῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἐκκλησίας μετ' ὅσον νὰ προσελκύη περισσότερο τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν λατρείαν καὶ εἰς τὰς τελετουργικὰς πράξεις. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἔργον τῆς λεγομένης Λειτουργικῆς κινήσεως («Mouvement Liturgique»), ἡ ὁποία ἐμφανίζεται μετ' ἀρκετὴν ἰσχὺν καὶ, χάρις εἰς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῶν μυστῶν αὐτῆς, φαίνεται ὅτι θὰ σημειώσῃ μίαν ἀναμφισβήτητον ἐπιτυχίαν.

Γεγονὸς ἐπίσης ἀξιοσημείωτος, εἶναι ὅτι καὶ εἰς τὸν Προτεσταντικὸν κόσμον παρατηρεῖται τοιαύτη μεθοδικὴ καὶ συστηματικὴ ἐργασία καὶ δρασίς. Ἐπὶ πλέον δὲ ἐσχάτως παρουσιάζεται ἐν γενικώτερον ἐνδιαφέρον διὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα. Ἰδιαιτέρως ἡ ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπισιν τοῦ ρεύματος τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς ἀθεΐας ἀπασχολεῖ σοβαρῶς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κύκλους τῆς Γαλλίας ὅλον τῶν δογμάτων καὶ συχναὶ εἶναι αἱ προσευχαὶ ποὺ γίνονται εἰς τοὺς ναοὺς διὰ τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Ἐκ παραλλήλου παρατηροῦνται καὶ ἰδιωτικαὶ ἑπαφαὶ καὶ συσκέψεις μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικῶν, Προτεσταντῶν καὶ Ὀρθοδόξων.

Αἱ δραματικαὶ συνθήκαι τῶν ἐτῶν τοῦ πολέμου ἐδημιούργησαν εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπως καὶ εἰς πλείστας χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, νέον εὐνοϊκὸν κλίμα ὡς πρὸς τὰς σχέσεις ὄχι μόνον μεταξὺ χριστιανῶν διαφορετικῶν δογμάτων, ἀλλ' ἐπίσης μεταξὺ πιστευόντων καὶ μὴ. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ διαπίστωσις, ὅτι, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Γαλλίας, ἐνῶ αἱ πολιτικαὶ διαμάχαι ἐπανελήφθησαν μετ' ὅλην τὴν πρῶτην τραχύτητα, τὸ ἀντικληρικὸν καὶ ἀντιθρησκευτικὸν ρεῦμα δὲν ἐχρησίμευε πλέον ὡς ἄρμα μάχης τῶν κομμάτων τῆς ἀριστερᾶς παρατάξεως. Ὡς πρὸς τὴν διαπίστωσιν αὐτὴν πρέπει βεβαίως κανεὶς νὰ εἶναι ἐπιφυλακτικὸς ὅσον ἀφορᾷ τὸ Γαλλικὸν Κομμουνιστικὸν κόμμα.

Ἄλλο φαινόμενον τῆς χριστιανικῆς Γαλλικῆς κινήσεως, ἀξίον νὰ ὑπογραμμισθῆ, εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς. Πολλοὶ χριστιανοὶ τῆς χώρας αὐτῆς ἐνόμισαν ὅτι πρὸς ἀποτελεσματικὴν καταπολέμησιν τῶν Κομμ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Συντονισμός.

Τὸ ἐκ τοῦ τελευταίου πολέμου προελθὸν πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν χάος ἐπόμενον ἦτο νὰ συνασπίσῃ εἰς συνεργασίαν πάσας τὰς τέως διεσπασμένας ὑγιεῖς δυνάμεις πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ τόσον διαταραχθέντος ρυθμοῦ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς κατὰ τρόπον, ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐκπληροῖ τὸν θεῖον προορισμὸν του, ὅπως καθώρισεν αὐτὸν ὁ Δημιουργὸς του. Ἡ ἐκ τῶν κοινωνικῶν ἀναταραχῶν, τῶν ἰδεολογικῶν συγκρούσεων καὶ τῆς ἠθικῆς ἀσταθείας προκληθεῖσα ρευστότης ἐμφανίζει νέαν πραγματῶν κατάστασιν ἐν τῷ γίγνεσθαι, κινδυνεύει δὲ νὰ λησμονήσῃ ὁ κόσμος ὅτι «ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, μάτην ἐκοπίσαν οἱ οἰκοδομοῦντες». Δὲν οἰκοδομεῖται ὁ ἄξιος τοῦ θεοπλάστου ἀνθρώπου οἶκος μετ' ἁπλῶς οικονομικῶν ἢ πολιτικῶν θεωριῶν ἢ μόνῃ πρόσφορος πρὸς ἄρσιν τῶν συγχρόνων δυσκολιῶν κοινωνικὴ φιλοσοφία ἔχει τὰς ρίζας τῆς εἰς τὰς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς πίστεως· αὐταὶ ἀποτελοῦν τὴν κλεῖδα τῶν σημερινῶν προβλημάτων, μόναι αὐταὶ παρέχουν τὸν μίτον διὰ τὴν ἐκ τοῦ συγχρόνου λαβυρίνθου ἔξοδον. Ἡ χριστιανικὴ ἀλήθεια εἶνε ὀργανικὴ, ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν δυναμένη νὰ διοργανώσῃ τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν ἀξίως τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας. Ὁ μετ' ὅλην ψυχικὴν ἀγωνίαν ὑπὸ τῆς παγκοσμίου ἐκκλησιαστικῆς κινήσεως καὶ τῶν ἠνωμένων ἐθνῶν ἐπιδιωκόμενος συντονισμὸς τῶν κοινῶν προσπαθειῶν μόνον ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς θὰ καταστῆ δυνατὸν νὰ τελεσφορήσῃ.

.....
μουνισμού, ὅσον καὶ τοῦ ἀντιθρησκευτικοῦ ρεύματος, ἔπρεπε ν' ἀντιτάξουν τολμηροὺς μὲν κοινωνικοὺς ὄρους, οἱ ὅποιοι ὅμως νὰ μὴ εἶναι εἰς ἀντίφασιν μετὰ τὰς χριστιανικὰς ἀρχάς. Οὕτω ἐδημιουργήθη ἡ Χριστιανικὴ Σοσιαλιστικὴ κίνησις, ἡ ὁποία ἔλαβε καὶ ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας. Χαρακτηριστικὸν ὡς πρὸς τὰς τάσεις αὐτὰς εἶναι ἀπόσπασμα μιᾶς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου d' Alli πρὸς τοὺς πιστοὺς τῆς ἐπαρχίας του «Κάθε ἄλλο, γράφει, παρὰ αἰχμάλωτοι τοῦ παρελθόντος, εὐαίσθητοι εἰς τὰς διδασκὰς τῆς Ἱστορίας καὶ περισσότερο ἀκόμη εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Εὐαγγελικῆς ἠθικῆς, θὰ ἴδετε τὸ μέλλον μ' ἐμπιστοσύνην, εὐνοοῦντες ὅλας τὰς μεταρρυθμίσεις, αἱ ὁποῖαι συντείνουν εἰς τὴν πρόοδον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης καὶ διὰ τοῦ γεγονότος τούτου θὰ ἐπεκτείνετε τὰ σύνορα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ».

Οὕτω ἐν συντομίᾳ διαγράφεται ἡ ἐν Γαλλίᾳ σημερινὴ χριστιανικὴ κίνησις, ἡ δὲ εὐχὴ εἶναι διάπτωτος, ὅπως οἱ χριστιανοὶ τῆς χώρας αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν καρδίαν τῆς Εὐρώπης, ἀποκοτῶν σὺν τῷ χρόνῳ περισσότεραν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης των, ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ των πεδίου, ἀλλὰ κυρίως καὶ εἰς τὴν μάχην, ἡ ὁποία διεξάγεται σήμερον εἰς τὸν κόσμον μεταξὺ τῆς πνευματικότητος τῆς χριστιανικῆς ἐμπνεύσεως καὶ τοῦ ὕλισμοῦ τῶν ἀθέων.

Παρίσιος

Ἀρχ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΚΑΡΑΜΠΙΝΗΣ

Ποῦ εἶνε;

Ἄν δὲν ἀπαιτῶμεθα, πρῶτην ταύτην φορὰν ἔγκυρος θεατρικὴ κριτικὴ, δημοσιευθεῖσα εἰς ἔγκριτον προῶνδον φύλλον μεγάλης κυκλοφορίας, χαρακτηρίζει ἀπειροφράστως κατ' αὐτὰς παιζόμενον εἰς ἓν τῶν μεγαλύτερων θεάτρων τῆς πόλεως θεατρικὸν ἔργον ὡς κυριολεκτικῶς ἀνήθικον μέχρις ἀπροκαλύπτως ἀνθάδους κυνισμοῦ, «ἀκρῶς ἀντιπαθητικοῦ». Ἄλλ' ἔχομεν τὰ σημειώσωμεν καὶ ἄλλην σύγχρονον, ἔτι χειροτέραν, περίπτωσιν. Πρόκειται περὶ τῆς πρὸς τοὺς καθηγητὰς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ὑπουργικῆς ἐγκυκλίου, δι' ἧς συνιστᾶται εἰς αὐτοὺς κατὰ τὸν ἐπισημότερον καὶ δημοσιώτερον τρόπον ὅπως κατὰ τὰς ἐκπαιδευτικὰς ἐκδρομὰς τῶν μαθητῶν καὶ τῶν μαθητριῶν ἀποφεύγονται τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀδόμητα ἀναξιοπρεπῆ καὶ προσβάλλοντα τὴν δημοσίαν αἰδῶ ἴσματα. Ἀλλὰ ποῦ εὐρίσκονται οἱ ἐντεταλμένοι τὴν παρακολούθησιν τῶν δημοσίων θεαμάτων ἀρμόδιοι, καὶ οἱ τοὺς μαθητὰς κατὰ τὰς σχολικὰς ἐκδρομὰς συνοδεύοντες διδάσκαλοι; Ἄλλ' ἄς μὴ προβῶμεν καὶ εἰς λεπτομερέστερα σχόλια, ἀφοῦ ἀπὸ τὸν ἀναγνώστην θὰ προκύρουν αὐτὰματα.

Ἱεράρχης ποιητῆς τῶν παιδιῶν.

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς νέον θαυμάσιον διὰ τὸν παιδικὸν κόσμον τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων χάσμα ὄχι μόνον τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πνευματικῶν τῆς ψυχῆς ὀμμάτων. Πρόκειται περὶ τῶν «Παραβολῶν τοῦ Κυρίου», ἐκτεθειμένων εἰς στίχους ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως κ. Χρυσοστόμου καὶ εἰκονιζομένων εἰς ὁλοσελίδους παραστάσεις ὑπὸ τοῦ ἀγιογράφου κ. Φωτίου Κόντογλου. Τὸ ὀραϊότατον εἰς καλαίσθητον ἐμφάνισιν τεύχος, διὰ τῆς χαριτωμένης στιχογραφίας του καὶ τῶν ζωντανῶν του βυζαντινῆς τεχνοτροπίας εἰκόνων ὀμιλεῖ ἀπ' εὐθείας εἰς τῶν παιδιῶν τὴν ψυχὴν, εὐάρεστον δ' ἐκπληξιν αἰσθάνεται ὁ ἀναγνώστης, πρῶτην ταύτην φορὰν ἀποκαλύπτων τὴν τόσον εὐδόκιμον στιχογραφίαν δεξιτεχνίαν τοῦ συγγραφέως Ἱεράρχου, γνωρίζοντος τὰ χειρίζεται τοὺς στίχους του κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὴν τοῦ παιδιοῦ κόσμου ἀφέλειαν καὶ ἀπλότητα. Οὐδεμίαν ἔχομεν ἀμφιβολίαν, ὅτι τὸ βιβλίον θὰ γίνῃ ἀνάσπαστον.

Τὸ δημοσιώτερον Βῆμα.

Ἐγένοντο πρὸ τίνος τὰ ἐγκαίρια τῆς πρῶτην ταύτην φορὰν παρ' ἡμῖν ἰδρυθείσης Δημοσιογραφικῆς Σχολῆς. Τὸ γεγονός ἐπανηγγεῖσθη προσηκόντως διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ σημασίαν, ὡς δικαίως ἐξήρθη αὕτη ὑπὸ τῶν κατὰ τὴν συγκέντρωσιν ὀμιλησάντων ὑψηλῶν ἀγορητῶν. Δοθέντος, ὅτι ἡ ἐφημερὶς ἀποτελεῖ τὸ δημοσιώτερον πάντων τῶν βημάτων, ἀφ' ὧν πρὸς τὰ πλήθη ὀμιλοῦν οἱ ἀγορηταί, εὐνόητον εἶνε ὅτι τὸ δημοσιογραφεῖν ἀποτελεῖ λειτουργήμα μεγίστας εὐθύνας συνεπαγόμενον, κατ' ἀκολουθίαν δὲ δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται εἰς τὸν τυγχόντα νὰ χειρίζεται τὴν γραφίδα ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ δημοσιογραφικοῦ τύπου.

Ἄν καὶ διὰ τὸν ἔσχατον τῶν δημοσίων ὑπηρετιῶν ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ὀρισμένα προσόντα, ὁ ἐλευθέρως ἀποτεινόμενος πρὸς τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἀναγνώστων καὶ μέγροι τῶν ἔσχατων τῆς χώρας εἰσδύων «διδάσκαλος τοῦ λαοῦ», ὅπως προσφόρος ἐχαρακτήρισε τὸν δημοσιογράφον ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, δεόν νὰ κέκτηται ἐξαιρετικὰ ὅλως μορφωτικὰ καὶ ἠθικὰ προσόντα, πρὸ πάντων δὲ ἠθικὰ, διότι εἶνε ἀνυπολόγιστον ἐκτάσεως καὶ βαρύτητος τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ δημοσιογράφον ἑστερημένον χαρακτήρος καὶ ἠθικοῦ ἔργματος. Ἡ ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἐγκαινισθεῖσα Δημοσιογραφικὴ Σχολὴ θὰ ἀποτελέσῃ ἀσφαλῶς τὸ Διδασκαλεῖον τῶν πρὸς τὸ καλὸν τῶν Κοινοῦ καθηκόντων τῶν ἐφιμεμένων τοῦ δημοσιογραφικοῦ λειτουργήματος, οἱ δ' ἐν αὐτῷ μυνόμενοι εἰς τὸ δεόντως γράφειν διὰ τὸν λαὸν θὰ ἀποβῶσι θετικοὶ παράγοντες ἀγαθοποιοὶ εἰς ἐξύψωσιν τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτοῦ σιάθμης.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἀποστολικὴ Διακονία. Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀποστ. Διακονίας ἀπεφάσισεν ὅπως καλῆς δαπάναις τῆς Ἀποστ. Διακονίας δύο κληρικούς τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ σπουδῆν τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης. Ἦδη ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀπέστειλε σχετικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Μακ. Πατριάρχην Ἀντιοχείας.

Ἐκ τῶν ὑποβαλόντων αἰτήσεις πρὸς φοίτησιν εἰς τὴν Σχολὴν τῆς Ἀποστ. Διακονίας κατὰ τὸ ἀρχόμενον σχολικὸν ἔτος τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον ἐξέλεξε τοὺς Πανσο. Ἀρχιμ. Μάξιμον Δασκαλάκη, Εὐγένιον Δοχειαρίτην, Εὐμένιον Καραπιδάκη, Θεόκλ. Στράγγαν, Ἄντ. Σταθακάρον, τὸν Ἱεροδ. Χρυσ. Γιαλλοῦρην, τὸν Ἱερομ. Δανιὴλ Ἰβηρίτην καὶ τοὺς θεολόγους Β. Μουστάκη, Κ. Κούρκουλαν καὶ Π. Σαρναζίδην. Εἰς πάντας τοὺς ἀνωτέρω διεβιβάσθησαν ἤδη τὰ σχετικὰ ἔγγραφα. Ὁ ἀκριβὴς χρόνος τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων θέλει καθορισθῆ προσεχῶς.

Χάριν τῶν μαθητῶν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων ἡ Ἀποστ. Διακονία ἐξέδωκε κομψότατον τεύχος, περιέχον τὰς παραβολὰς τοῦ Κυρίου εἰς στίχους, ποιηθέντας ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως κ. Χρυσοστόμου. Τὸ τεύχος κοσμεῖται μὲ πληθῆς ἐγχρῶμων εἰκόνων Βυζαντινῆς τεχνοτροπίας, ἔργων τοῦ ζωγράφου κ. Φ. Κόντογλου (Τιμὴ Δρχ. 5000).

Ὅμοιως ὑπὸ τῆς Ἀποστ. Διακονίας ἐξεδόθη εἰς 5ην ἔκδοσιν ἡ «Θεία Λειτουργία τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου» τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου (Τιμὴ Δρχ. 4000).

Ἐξεδόθη ὡσαύτως τὸ ὑπ' ἀριθ. 9 τεύχος τῆς «Φωνῆς τῆς Ἀποστ. Διακονίας» ὑπὸ τὸν τίτλον «Παράδεισος σὲ φυλακῆ», προωρισμένον διὰ τοὺς φυλακισμένους.

Κατὰ τὴν προτάσεως τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστ. Διακονίας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης καὶ ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου διωρίσθησαν βοηθοὶ Ἱεροκλήρυκες τῆς Μητροπόλεως ταύτης οἱ θεολόγοι Ν. Γκίκας καὶ Εὐστ. Καραϊσάν.

Ὅμοιως διωρίσθη βοηθὸς Ἱεροκλήρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λαρίσης ὁ Θεολόγος Κ. Κρικέλλας.

Ἐπανεκάμψαν ἐξ Ἀγγλίας οἱ Διευθυνταὶ τῆς Ἀποστ. Διακονίας Πανσο. Ἀρχ. Τιμόθεος Ματθαϊάκης καὶ Βαρνάβας Τζωρτζάτος.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Τῆ 14 λήξαντος μηνός ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος παραστάς κατὰ τὰ ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων τελούμενα ἐγκαινία τῆς νεοσυστάτου Δημοσιογραφικῆς Σχολῆς, καὶ διμήσας ἐπικαίρως περὶ τῆς σημασίας τῆς δημοσιογραφίας, συνέστησεν ὅπως ἐν τῇ Σχολῇ ἀναρτηθῇ ἡ εἰκὼν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, αἱ πρὸς διαφόρους ἐκκλησίας ἐπιστολαὶ τοῦ ὁποῦ, κυκλοφοροῦσαι ἐκ περιτροπῆς ἀνὰ τὰς ἑκασταχοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυμένας χριστιανικὰς κοινότητας, ἀνεπλήρουν τὸ ἔργον τοῦ δημοσίου τύπου κατὰ τὸν ἄ χριστιανικὸν αἰῶνα.

—Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ ἐξαπέλυσεν ἐμπεριστατωμένην ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς αἰδουσιμωτάτους ἐφημερίους τῶν ἱερῶν αὐτῆς ναῶν ἐξαίρουσαν τὴν μεγίστην σημασίαν καὶ σπουδαιότητα τοῦ θεσμοῦ. Τονίζεται ὅτι τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα ἀποτελοῦν τὰ μοναδικὰ φυτώρια τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὸ να στραφῆ ἄρκετὰ σημαντικὸν μέρος τῆς ἐλληνικῆς νεολαίας πρὸς τὸν Χριστόν. Διὰ τοῦτο δὲ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία περιβάλλει ταῦτα μὲ στοργὴν καὶ μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον παρακολουθεῖ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν. Περαιτέρω ἡ ἐγκύκλιος παρέχει λεπτομερεῖς ὁδηγίας πρὸς τοὺς ἐφημερίους πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀριονικῆς συνεργασίας τούτων μετὰ τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου τῆς ἐνορίας των. Ὀρίζεται δὲ ἡμερομηνία ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων ἡ πρώτη Κυριακὴ τοῦ ἀρξαμένου μηνός.

—Ἐκ τῆς ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων ἡ «Ζωὴ» κατ' αὐτὰς δημοσιευθεῖσας ἐκθέσεως περὶ τῆς λειτουργίας τῶν ὑπ' αὐτῆς διευθυνομένων Ἐκκλησιαστικῶν Κατηχητικῶν Σχολείων πληροφοροῦμεθα, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1947—1948 ἐλειτούργησαν ἐν μὲν τῇ περιφερείᾳ Ἀθηνῶν καὶ περιχώρων 224 Κατηχ. Σχολεῖα, εἰς ἃ ἐνεγράφησαν μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι ἐν ὄλῳ 32.797, εἰς δὲ τὰς κυριώτερας ἐπαρχιακὰς πόλεις, ἐν Ρόδῳ καὶ Κύπρῳ 697 μὲ σύνολον μαθητῶν καὶ μαθητριῶν 91.617. Ἐπὶ πλέον ἀπὸ περιοδεύοντα θεολόγους καὶ ἱεροκήρυκας τῆς Ἀδελφότητος ἔγενον εἰς πολλὰς περιφερείας, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν ὑπαίθρον, μεμονωμένα κατηχητικὰ μαθήματα εἰς 44.000 περίπου παιδιά. Ἡ εἰς τὰ Κατηχ. Σχολεῖα διδασκαλία ἐγένετο ὑπὸ ὑπερδιακοσίων πτυχιούχων καὶ φοιτητῶν ἀνωτάτων Σχολῶν ἐκ παιδευθέντων εἰς εἰδικὰ φροντιστήρια.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Μητρόπουλος Ἱερισσοῦ - Ἀγ. Ὄρους - Ἀρδαμερίου.

Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης κ. Διονύσιος ἐξελθὼν ἤδη ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ εἰς ποιμαντορικὴν περιόδειαν ἐπεσκέφη κατὰ σειράν τὸ διὰ τὴν σθεναρὰν κατὰ τῶν συμμοριτῶν ἀντίστασιν τοῦ ἡρώϊκον Παλαιόχωριον, τὴν ἐπίσης σκληρῶς δοκιμαζομένην κοινότητα Νεοχωρίου, τὴν Γαλάτιστα, τὸν Κάτω Σταυρὸν, τὴν προσωρινὴν ἐνορίαν Ρεντίνης καὶ τὴν Νέαν Μάδυτον, πανταχοῦ ἱερουργῶν, διδασκῶν, παραμυθῶν, ἐνθαρρύνων καὶ νουθετῶν, εὐλογῶν τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, διανέμων εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ τοὺς ἀνδρας τῶν Ἐθνοφρουρῶν κατάλληλα δῶρα καὶ διευθετῶν τὰς ἑκασταχοῦ ὑποθέσεις. Ἐν Ἱερισσῷ προέστη εὐγνώμονος πανδήμου λιτανείας πρὸς τὴν Θεοτόκον, ἧς κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον ἔχεν ἀποκαλυφθῆ θαυματουργὸς εἰκὼν κατασυγκινήσασα τὸν λαὸν διὰ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀγιάσματα, ἐκ Θεσσαλονίκης δὲ ἐφοδισθεὶς παρὰ τῆς ἀντιπροσώπου τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης θίδος Ἐλένης Νταουντάκη, ἀπεσταλμένης τῆς Ἑρανικῆς Ἐπιτροπῆς βορείων ἐπαρχιῶν, δι' ἐφοδίων τροφίμων καὶ ἱματισμοῦ, ἐνήργησε τὴν διανομὴν αὐτῶν εἰς οἰκογενεῖας ἀνταρτοπληκτῶν τῆς ἐπαρχίας του.

Μητρόπολις Τρίκκης - Σταγῶν.

Ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους θεσι-

σθεῖσης ὡς ἐπισήμου ἑορτῆς τῶν Τρικκάλων τῆς μνήμης τοῦ πολιοῦχου τῆς Μητροπόλεως ἁγ. Βησσαρίωνος, Ἀρχιεπισκόπου Λαρίσης, ἐπανηγυρίσθη αὕτη τῆ 15ῃ παρελθόντος μηνός ἱερουργουόντος τοῦ Σεβ. κ. Χερουβεῖμ ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τῆς ἁγ. Ἐπισκέψεως, ἐν ᾧ τυγχάνει ἀποτεθειμένη ἡ κἀρα τοῦ ἁγίου, ὡς καὶ ἡ ποιμαντικὴ ράβδος καὶ τὸ φαλιώνιον αὐτοῦ. Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐγένετο ἀνὰ τὰς κεντρικώτερας ὁδοὺς λιτάνευσις μετὰ τῆς εἰκόνης τοῦ ἁγίου καὶ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ λειψάνων τῇ συμμετοχῇ τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως καὶ μεγάλου εὐσεβοῦς πλήθους, πρὸς ὃ ἡ Α. Σ. ὡμίλησε καταλλήλως.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΠΟΛΕΩΣ

Διὰ τὰς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τελευταίου πολέμου ὑπὸ τοῦ ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας ἱερατικοῦ προϊστάμενου τῆς ἐκεῖ ὀρθοδόξου ἐλληνικῆς κοινότητος πανοσιολ. Βενεδίκτου Κατσανεβάκη ἐν μέσῳ προσωπικῶν δοκιμασιῶν καὶ ταλαιπωριῶν μετ' αὐταπαρνήσεως παρασχεθεῖσας εἰς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ Ἑλληνας αἰχμαλώτους καὶ ὁμήρους πολέμου παλλακτῆς ὑπηρεσίας, ἡ μὲν Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξέφρασε πρὸς αὐτὸν δι' ἰδίου ἐγγράφου τὴν εὐαρέσειαν τῆς Μητρῶς Ἐκκλησίας, τὸ δὲ Δ. Σ. τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὁμοφώνως ἐνέκρινε τὴν εἰς αὐτὸν ἀπονημὴν τοῦ ἀργυροῦ μεταλλίου του καὶ ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς Παῦλος ἀπένευμεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀργυροῦν Σταυρὸν τοῦ Β' Τάγματος τοῦ Γεωργίου Α'.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Περὶ τὰς ἀρχὰς Αὐγουστοῦ τετελεύτησεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ ἀφ' ἱκανοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας εἰς διαφόρους ἐκκλησιαστικὰς θέσεις διακονῶν Ἀρχιμανδρίτης Ἀκάκιος Λαυριώτης, ἐφημέριος τοῦ ἐν Ραμλίῳ ναοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μαρτίου ὑπὸ τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Ἐπιτροπῆς τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως» ἐξεδόθη ἀγγλιστὶ Δῆλωσις ἀπευθυνομένη πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ θρησκευτικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἀρχηγούς. Ἐν αὐτῇ λέγεται ὅτι, ἐπὶ τῇ θλιβερᾷ ἐν Παλαιστίνῃ καταστάσει, ἀντιπρόσωποι πᾶσῶν τῶν ἐκεῖ χριστιανικῶν κοινοτήτων συνελθόντες ἀπεφάσισαν ὅπως, ἐκφράζοντες τὴν ὀδύνην αὐτῶν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν διὰ τὴν εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν ἐπιβληθεῖσαν ἐσφαλμένην πολιτικὴν, διαδηλώσωσι τὴν πεποίθησιν των ὅτι οὐδέποτε θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἀποκλήθῆσα «Ἐιρήνη Ἱεροσολύμων», ἐφ' ὅσον οἱ ἀναλαβόντες τὸν καθορισμὸν τοῦ μέλλοντος τῆς Παλαιστίνης ὄργανισμοὶ δὲν παραμείρῳσι τὰ μεταβαλόντα τὴν Ἁγίαν Γῆν εἰς πεδῖον μάχης αἰτίας καὶ δὲν ἀποκαταστήσωσι τὰς ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς αὐτοδιαθέσεως. Τούτου ἕνεκα ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωσις καταγγέλλει ἀπεριφράστως τὸ σχέδιον Διανομῆς τῆς Παλαιστίνης ὡς παραβιάζον τὴν ἱερότητα τῶν Ἁγίων Τόπων, φυσικῶς καὶ ἱστορικῶς ἀδιαιρέτων, καὶ ὡς ἀντίθετον πρὸς τὰ φυσικὰ δίκαια τοῦ γηγενοῦς ἀραβικοῦ τῆς χώρας πληθυσμοῦ. Δηλοῦσα δ' ἡ Ἐνωσις ὅτι πᾶσαι αἱ ἐν Παλαιστίνῃ χριστιανικαὶ κοινότητες «τελοῦσιν ἐν ἀπολύτῳ συμφωνίᾳ μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν μουσουλμάνων ἐν τῇ προσπάθειᾳ των νὰ προβάλωσιν ἀντίστασιν καὶ ἀποκρούσωσιν οἰανδήποτε παραβίαν τῶν δικαίων καὶ οἰονδήποτε σφετερισμὸν τῆς χώρας των», ποιεῖται ἔκκλησιν πρὸς πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν ὑπὲρ ἀποκαταστάσεως τῆς εἰρήνης καὶ ἡσυχίας ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γῇ, ἀποκρουομένων παντῶν σχεδίων διανομῆς.

Τὴν Δῆλωσιν ὑπογράφουν πληρεξούσιοι ἀντιπρόσωποι τῶν πατριαρχείων ὀρθοδόξου, λατινικοῦ, ἀρμενικοῦ, κοπτικοῦ, συριάνων, γραικοκαθολικῶν, μελχιτῶν, ἀρμενοκαθολικῶν, Κουσιωθῶν, τῆς κοινότητος ἀράβων εὐαγγελικῶν ἐπισκοπιανῶν, συροκαθολικῶν καὶ τῆς κοινότητος ἀράβων λουθηρανῶν.

ΡΩΜΑ·Ι·ΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἐν Ἰσπανίᾳ θέσις τῶν Προτε-

σταντών» ὁ αἰδεσ. πατήρ F. Cavalli, τοῦ ἰησοῦτικῶ τάγματος, ἐν ἄρθρῳ του δημοσιευθέντι ἐν τῷ ἰησοῦτικῷ περιοδικῷ «La Civiltà Cattolica» (3 Ἀπρ. 1948) λέγει, σὺν ἄλλοις, καὶ τὰ ἀκόλουθα:

«Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, πεπεισμένη ὅτι, ὡς ἐκ τῶν θείων αὐτῆς προνομίων, εἶνε ἡ μόνη ἀληθὴς Ἐκκλησία, μόνον δι' ἑαυτὴν ἀξιοὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας, διότι τοῦτο δέον νὰ ἐπιφυλάσσεται μόνον εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ οὐδέποτε εἰς τὴν πλάνην. Ὡς πρὸς τὴν στάσιν τῆς ἐναντι τῶν λοιπῶν θρησκειῶν, ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἐπιφέρει βεβαίως κατ' αὐτῶν τὸ ξίφος, ἀξιοὶ ὅμως, ὅπως, διὰ μέσων νομίμων καὶ ἀξίων τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, μὴ ἐπιτρέπηται εἰς αὐτὰς νὰ διαδίδουν ψευδεῖς διδασκαλίας. Κατ' ἀκολουθίαν, εἰς κράτος, ὅπου τὴν πλειονότητα ἀποτελοῦν καθολικοὶ, ἡ Ἐκκλησία ἀξιοὶ ὅπως μὴ παρέχεται δικαίωμα νομίμου ὑπάρξεως εἰς τὴν πλάνην καὶ ὅπως αἱ τυχόν ὑπάρχουσαι ἕτεροι θρησκευτικαὶ μειονότητες κέκτηνται μὲν πραγματικὴν ὑπόστασιν (existence de fait), ἄνευ ὅμως τοῦ δικαίωματος διαδόσεως τῶν διδασκαλιῶν τῶν. Ἐν τούτοις, ἂν τυχόν συγκεκριμένοι περιστάσεις—π.χ. δυσμένεια κυβερνήσεως ἢ σαββαρὸς ὄγκος ἑτεροθρήσκων μειονοτήτων—δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ὀλοκληρωτικὴν τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐφαρμογὴν, ἡ Ἐκκλησία ἀξιοὶ ὑπὲρ ἑαυτῆς τὴν μεγίστην τῶν δυνατῶν παραχωρήσεων, περιοριζομένη εἰς τὸ νὰ δεχθῆ ὡς τὸ ἐλάχιστον κακὸν τὴν δικαίῳ ἀνοχὴν τῶν λοιπῶν θρησκευμάτων. Εἰς ἄλλας χώρας, τέλος, οἱ καθολικοὶ θὰ ἦνε ὑποχρεωμένοι νὰ ζητήσουν οἱ ἴδιοι τὴν πλήρη θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν δι' ὅλον τὸν κόσμον, δεχόμενοι νὰ συζοῦν ἐκεῖ ὅπου μόνον ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ζοῦν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀρνείται τὴν θέσιν τῆς, ἡ ὁποία δι' αὐτὴν παραμένει ὡς ὁ ἐπιτακτικώτερος τῶν νόμων, ἀλλὰ προσαρμόζεται πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἥτοι εἰς τὰς πραγματικὰς συνθήκας, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἡ συγκεκριμένη τῆς ζωῆ δὲν δύναται νὰ ἀποστῆ. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται τὸ μέγα σκάνδαλον τῶν προτεστάντων, οἱ ὅποιοι κατηγοροῦν τοὺς καθολικοὺς ὅτι, ὅπου μὲν ἀποτελοῦν τὴν πλειοψηφίαν, ἀρνοῦνται τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ἄλλους, ἥτοι τὴν δικαίῳ ἀνοχὴν, ὅπου δὲ εἶνε μειοψηφία ἀξιοῦν τὸ ἐναντίον ὡς δικαίον... Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία θὰ ἐφωρᾶτο προδίδουσα τὴν ἀποστολὴν τῆς ἂν διεκρήτυε θρησκευτικῶς ἢ πρακτικῶς ὅτι ἡ πλάνη δύναται νὰ κέκτηται τὰ αὐτὰ πρὸς τὴν ἀλήθειαν δικαίωματα, πρὸ πάντων ὅταν πρόκηται περὶ τῶν ὑψίστων καθηκόντων καὶ συμφερόντων τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐρυθρίᾳ διὰ τὸν ἀσυμβίβαστον χαρακτήρα τῆς, ὅπως τὸν βεβαίως ὡς ἀρχὴν τῆς καὶ τὸν ἐφαρμόζῃ ἐν τῇ πράξει, κἂν ἔτι ὁ Ἄρειος Πάγος τῶν νεωτέρων ἐθῶν τὴν θεωρῆ μὲ μείδιμα συμπαθητικὸν ἢ ὀργίζεται ἐκλαμβάνων αὐτὴν ὡς τυραννίαν...».

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Οἱ «Ἐκκλησιαστικοὶ Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου δημοσιεύουν ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἀγγλοκαθολικοῦ Συμβουλίου, ἀντιπροσωπεύοντος τὰς πέντε εὐρυτέρας Ἀγγλοκαθολικὰς ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ Ἐταιρείας, ἀπευθυνθεῖσαν πρὸς τὴν Ἐπισκοπικὴν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Συνέλευσιν τοῦ Lambeth καὶ πραγματευομένην περὶ τῆς ἐν αὐτῇ θέσεως τοῦ ἐπισκόπου τῆς Birmingham Δρος Barnes. Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος—λέγεται σὺν ἄλλοις ἐν τῇ ἐπιστολῇ—ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως, ὡς γνωστόν, σύγγραμμα ἀντικρῶς ἀντιβαῖνον πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, περὶ οὗ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβούριας εἶχεν εἶπει ὅτι «ἂν αἱ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἰδέαι ἦσαν ἰδικαί μου, θὰ συνθησάνομεν ὅτι δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξακολουθῶ διατηρῶν τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ». Ἐπιθυμοῦμεν νὰ γνωρίζετε ὅμως καὶ οἱ συνεπίσκοποί σας, λέγεται περαιτέρω ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὅτι καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἐκ προσώπου τῶν ὁποίων ὀμιλοῦμεν, ὀλοφύγως συμμεριζόμεθα τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καταδίκην τῶν ἀντιλήψεων τοῦ Ἐπισκόπου Barnes, λυπούμεθα

δ' ὅτι οὗτος δὲν προέβη εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς του παραίτησιν, ἀποροῦμεν δὲ πῶς, μετὰ τὴν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν Ἀρχιεπισκόπων (Καντερβούριας καὶ Ὑόρκης) καταδίκην αὐτοῦ ἐν πλήρει ἐπισήμῳ συνεδρίῳ τῶν συνοδικῶν συνδιασκέψεων, εἶνε δυνατόν νὰ ἦνε προσκεκλημένος ὅπως μετὰσχῃ τῆς Ἐπισκοπικῆς συνελεύσεως τοῦ Lambeth.

ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ἐκ Νεαπόλεως τῆς Ἰταλίας δι' ἡ εἰς τοὺς κόλπους τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν Οἰκουμενικὴ κίνησις ἔφερεν εἰς ἐν πνεῦμα συναδελφώσεως καὶ εἰς τοὺς κόλπους τῶν μὴ ρωμαιοκαθολικῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων τῆς Νεαπόλεως Ἰταλίας. Κατόπιν προηγουμένης συνηνοήσεως τοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἱερατικῶς προΐσταμένου τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινοτήτος Ἀρχιμ. Βενεδίκτου Κατσανεβάκη μετὰ τῶν διαφόρων κλάδων τῶν Διαμαρτυρομένων συνήλθον τὴν 29 Ἰουνίου ἔ. ἔ. εἰς τὸν ὀρθόδοξον ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων Πέτρος καὶ Παῦλον πρὸς κοινὴν προσευχὴν ἅπασαι αἱ ἐν λόγῳ Κοινότητες. Τῆς κοινῆς τελετῆς πρὸς διαγράωσιν τῆς ἀνάγκης μεγαλυτέρας ἐνόητος μεταξὺ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ προσετήρησεν ὁ ἐν λόγῳ Ἀρχιμανδρίτης συμπαραστατούμενος ὑπὸ δεκάδος Διαμαρτυρομένων παστόρων. Συμμετέσχον δ' ἐκ μὲν τῶν ὀρθοδόξων Ἕλληνες, ῥώσοι καὶ σέρβοι, ἐκ δὲ τῶν διαμαρτυρομένων Κοινοτήτες Ἑθαγγλικαί: ἐπὶ ἰταλικαὶ καὶ τρεῖς ἐξωτερικαί: ἐλβετικὴ, ἀγγλικὴ καὶ γερμανικὴ. Ἐπὶ τῇ περιστάσει ἐξεδόθη εἰδικὸν τεῦχος εἰς γλῶσσαν ἑλληνικὴν καὶ ἰταλικὴν περιέχον τὴν διεξαχθεῖσαν ἀκολουθίαν. Ἡ ἱεροτελεστία ἔσχεν εὐρεῖαν ἤχῳ προσελκύσασα ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους πιστούς: ὀρθοδόξους μὲν Ἕλληνας, ῥώσους καὶ σέρβους, διαμαρτυρομένους δὲ ἰταλῆς (Βαπτιστὰς, Στρατοῦ Σοτηρίας, Μεθουδιστὰς,) ἐλβετοὺς, ἀγγλοὺς, γερμανοὺς κλπ. Ἡ ἀκολουθία ἤρχισε διὰ λόγον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου καὶ ἐνὸς Πάστορος. Εἰς τὸ τέλος διενεμήθη ὁ ὕμνος τῆς ἀποκλασίας ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ πανηγυρικοῦ ναοῦ, εἰς ἣν προσήλθον πάντες οἱ πιστοὶ τῶν διαφόρων ὁμολογιῶν.

—Ἐκ Καίρου ἐλάβομεν κατ' αὐτὰς τεύχος ὑπὸ τὸν τίτλον Les discours de Clôture du XVIIIème Centenaire de la commémoration de Saint Pavle l'Egyptien (348—1948). Τὸ τεύχος περιέχει τὸν ἀπολογισμὸν τῶν ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1947 μέχρι τῶν μέσων Ἀπριλίου ἐν. ἔτους γενομένων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Καίρῳ διαλέξεων ἐπὶ ἑορτασμῷ τῆς δεκάτης ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ διασώμου αἰγυπτίου ἀναχωρητοῦ ἀγίου Παχωμίου, περὶ ἧς εἶχομεν ἀναγράψει ἐν καιρῷ ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ». Τὸ τεύχος τῶν διαλέξεων ἐπανηγυρίσθη ἐν τῷ Edward Memorial Hall τῆς Association des Secours d'Urgence ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Πατριαρχῶν Χριστοφόρου Β' Ἀλεξανδρείας, Μαξίμου Δ' Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Ἀνατολῆς καὶ Ἀμπα Μάρκου Β' Πατριαρχοῦ τῶν κοπτοκαθολικῶν, ὡς καὶ ἄλλων ἐξεχουσῶν προσωπικοτήτων. Ἡ συνάθροισις ἤκουσε τοὺς ἐν τῷ τεύχει περιεχομένους γαλλιστὶ καὶ ἀραβιστὶ κατακλειστικούς λόγους τῶν κ. κ. Gaston Zananiri, Dr J. D. Badeau, Ἡγουμένου Ibrahim Louka, M. D. Boulanger καὶ Θ. Δ. Μοσχονά.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἡ ὑπὸ τῶν ἐνοριῶν τοῦ Norre Alslev τῆς δανικῆς νήσου Falster ἐκλογή γυναικός, τῆς δ-δος Anderson, ὡς ἱερέως, προὐκάλεσε δριμείας διαμαρτυρίας ὀλοκλήρου τοῦ κλήρου τῆς Δανίας. Ἡ δανικὴ βουλῆ, ἀκυρώσασα ἐπ' ἐσχάτων πρότερον νόμον ἀπαγορεύοντα τὴν χειροτονίαν γυναικῶν εἰς ἱερεῖς, διὰ νέου νόμου ἐξουσιοδοτεῖ τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἐθνικῆς Ἐκκλησίας νὰ χειροτονῶσι καὶ γυναίκας, ἐν περιπτώσει δ' ἀρνήσεως ἐπισκόπου, ἢ ἐκλέξασα γυναίκα διὰ τὸ ἱερατικὸν λειτουργημάτων ἐνορία δύναται νὰ ζητήσῃ παρ' ἄλλου ἀρχιερέως ὅπως τελέσῃ τὴν χειροτονίαν. Ἡ τελευταία αὕτη εἰς τὸν νόμον προσθήκη ἐγένετο λόγω τῆς ἀρνήσεως τοῦ ἐπισκόπου Plum τοῦ Falster ὅπως χειροτονήσῃ τὴν δ-δα Anderson ὡς πάστορα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Norre Alslev. Τούτου ἕνεκα, ἡ ἐκκλησία ἀκήτη ὑπὸ τὴν εἰς τὸν

ἐπίσκοπον Ollgaard τῆς ἐπαρχίας Fünen, ὅστις καὶ ἐπροθυμοποιήθη νὰ τελέσῃ τὴν χειροτονίαν. Συνεπεῖα τούτου οἱ ἐπίτὰ ἐκ τῶν ἑννέα ἐπισκόπων τῆς λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Δανίας ἐδημοσίευσαν δῆλωσιν κατὰ τῆς κατατάξεως γυναικῶν εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον, κηρύξαντες δ' ἀξιοθρήνητον τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν τῆς βουλῆς, ἐπιπαρητήρησαν, ὅτι ὁ ἐν λόγῳ νόμος ἐψηφίσθη παρὰ τὴν ἀποδοκιμασίαν τῆς πλειονότητος τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν παστῶρων, ἐπέστησαν δὲ τὴν προσοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων εἰς τὰ τρομερὰ ἀποτελέσματα ἐπαπειλουμένου σχίσματος εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν τόσον εἶνε ἀναγκαία ἢ ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας ἐνόησε καὶ συνεργασία πρὸς σωτηρίαν τοῦ δανικοῦ λαοῦ ἐκ τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς καταπτώσεως.

Παρὰ ταῦτα, περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου πρώτην φοράν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐν Δανίᾳ λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τρεῖς γυναῖκες ἔλαβον τὴν χειροτονίαν παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου Ollgaard, ὅστις, προσφωνῶν τὰς χειροτονηθείσας, ἐδικαιολόγησε τὸ διάβημα τῶν ἐκ τῆς ἐξεχούσης θέσεως τῶν γυναικῶν ἐν τῷ γεγονότι τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος. «Γυναῖκες πρώται εἶδον τὸν τάφον κενὸν καὶ ἐπληροφόρησαν, ὅτι ἀνέστη ὁ Ἰησοῦς—εἶπεν ὁ Ἐπίσκοπος—. Αὐταὶ δὲ πρώται ἐκόμισαν εἰς τοὺς Ἀποστόλους τὴν εἰδήσιν τοῦ Πάσχα. Εἰς τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἀπέκάλεσε τὰς γυναῖκας ταύτας «εὐαγγελιστρίδας», ὅπως καὶ πράγματι ὑπῆρξαν. Πρώται αὐταὶ προσεκύνησαν τὸν Κύριον ἀναστάντα, ὅστις καὶ ἀπέστειλεν αὐτάς πρὸς τοὺς ἀποστόλους κομιστρίδας τῆς παρα τὸ ἀγγέλου ἐνωτισθείσης εἰδήσεως» ἀφοῦ δὲ διὰ μακρῶν προσεπάθησε νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ σχετικὸν εὐαγγελικὸν κείμενον, προσέθηκεν ὅτι, ἐφ' ὅσον αὐτὸς ἐκλαμβάνει τὴν πρὸς τὰς γυναῖκας δοθεῖσαν ἐντολήν τοῦ ἀγγέλου ὡς ἐπίταγμα κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου οὐ μόνον ἐντὸς τοῦ οἴκου καὶ τοῦ σχολείου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κοινότητα τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, «ὀφείλω νὰ ὑπακούσω». Ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὰς χειροτονηθείσας, εἶπε: «Καὶ σεῖς, αἱ τρεῖς ἐνταῦθα παρούσαι γυναῖκες, ὀφείλετε νὰ ἐνοήσετε τοὺς λόγους τῆς περὶ τοῦ Πάσχα εἰδήσεως ὡς νὰ ἀπηυθύνθησαν πρὸς μίαν ἐκάστην ἐξ ὑμῶν προσωπικῶς, καὶ νὰ διαδίδετε τὸ εὐαγγέλιον τῆς Ἀναστάσεως καθ' ὅλην τὴν ἡμερησίαν ὑμῶν ἐργασίαν. Ἡ τέλει δὲ τοῦ Μυστηρίου (τῆς θείας Εὐχαριστίας) ἀποτελεῖ μέρος τῆς εἰδήσεως ταύτης..».

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

[Ἀναφέρονται μόνον τὰ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν ἀποστελλόμενα]

Ε'

Μετὰ ἑπταετῆ ἀναγκαστικὴν, ὡς ἐκ τῶν ἀνωμάτων περιστάσεων, ἀφάνειαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον καταδικασθῆ καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ παρ' ἡμῖν περιοδικὰ, ἐπανάλαβε τὴν ἔκδοσιν τοῦ τὸ μόνον ἐν Ἑλλάδι ἐπιστημονικὸν θεολογικὸν περιοδικόν, ἢ «Θεολογία», ἧς ἱδρυτὴς ὑπῆρξεν, ὡς γνωστὸν, ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος. Εἶνε εὐτύχημα μέγα, ὅτι, ἀπὸ τῆς νέας ταύτης περιόδου, τῆς «Θεολογίας» τὴν ἔκδοσιν ἀπεδέχθη ἡ Ἱερά Σύνοδος ὡς πλήρη αὐτῆς ἰδιοκτησίαν, κατ' ἀπόφασιν δ' αὐτῆς τὸ περιοδικόν, τελοῦν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τετραμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Δαμασκηνοῦ καὶ τῶν θεολόγων Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, Βασιλείου Μ. Βέλλα καὶ Ἰωάννου Ν. Καμίρη, θὰ ἐκδίδεται εἰς τριμηνιαία τεύχη. Ἔχομεν ἤδη πρὸ ἡμῶν τὰ δύο πρώτα τεύχη, περιλαμβάνοντα ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τῶν Καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν ἀμφοτέρων τῶν Πανεπιστημίων τῆς χώρας, ἀπὸ μακροῦ καταδοκούσας τὴν τύποις ἔκδοσιν εἰς μαρτύριον ὅτι, παρὰ τὰς μεσολαβήσασας ἀντιξόους περιστάσεις, αἱ τινες παρεκώλυον τὰς δημοσιεύσεις ἐν γένει, δὲν ἐπῆλθε πνευματικὴ στασιμότης· τὸ ἐλληνικὸν θεολο-

γικὸν πνεῦμα ἐξηκολούθει τοὺς δημιουργικοὺς πόνους του, ἀλλ' ἔλλείπει τῶν μέσων τῆς δημοσιεύσεώς τῶν ἐτηροῦντο οὗτοι ἐπιμελῶς εἰς τὰ «συρτάρια» τῶν πνευματικῶν τῶν ἐργαστηρίων, ἀναμένοντα τὸ εὐνοοῦν τὴν εἰς τοὺς διψῶντας θεολογικῆς τροφῆς μετάδοσιν τῶν κατ'ἀλλήλων κλίμα. Εἶνε κυριολεκτικῶς μαρτυρικὴ ἢ πνευματικὴ ζωὴ τῶν ἐν Ἑλλάδι καλλιεργούντων ἐν γένει τὴν Ἐπιστήμην, ἀναδεικνύονται δὲ πραγματικοὶ ἥρωες οἱ ἄλλοι ἐπιστήμονες, ἐν ἀνεξαντλήτῳ καρτερῶς ἀναμένοντες πότε, ἐπὶ τέλους, θὰ ἐκδοθῶν τὰ ἀπὸ μακροῦ ἔτοιμα ἔργα τῶν, πράγμα ἐντελῶς ἐν ἄλλαις χώραις ἄγνωστον καὶ ἀκατανόητον, ἰδίᾳ διὰ πανεπιστημιακοῦς καθηγητὰς. Διηκολύνε, λοιπόν, ἢ ἐπανεπιστημιακοῦς καθηγητὰς τὴν δημοσίευσιν σπουδαίων θεολογικῶν μελετῶν, πραγματευομένων σημαντικὰ θεολογικὰ ζητήματα, ὅπως τὰ ἐκάστοτε ἀναφερόμενα ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» ἅμα τῇ ἐκδόσει ἐκάστου τριμηνιαίου τεύχους τῆς.

*

Ὁ ἐν τῷ Πειραματικῷ Σχολείῳ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἀφ' ἱκανοῦ διδάσκων θεολόγος **Θεόδωρος Ν. Καστανῆς** ἐδημοσίευσεν ἐπ' ἐσχάτων τεύχους πραγματευόμενον *Προβλήματα τοῦ θεολόγου* (Θεσσαλ. 1948, σ. 32), τὸ ὁποῖον δέον νὰ προσέξουν οἱ παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς Γυμνασίοις διδάσκοντες τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα πτυχιούχοι τῶν πανεπιστημιακῶν Θεολογικῶν Σχολῶν. Τὰ θέματα, περὶ τὰ ὁποῖα ἀσχολεῖται ὁ σ., εἶνε «πῶς καὶ γιατί γινόμεστε θεολόγοι», «μελέτη, ἀσκησις καὶ μετεκπαίδευσίς», «ἡ προσωπικότης τοῦ θεολόγου καὶ ἡ ἰδιοσυγκρασία του», «ὁ θεολόγος καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοι», «τὸ ἀντίκρουσμα τοῦ μαθητοῦ», «παιδαγωγικοὶ πειρασμοὶ» καὶ «ἐξωσχολικοὶ παράγοντες καὶ συνεργασίαι». Ὁ σ. ὀρθῶς φρονῶν ὅτι ἡ πανεπιστημιακὴ θεολογία δὲν πρέπει νὰ λογιζέται ὡς τὸ «ἄπαντον» τοῦ θεολόγου, δέχεται ὅτι «οἱ Θεολογικὲς Ἀκαδημίαι καὶ τὰ Θεολογικὰ Οἰκοτροφεῖα παρέχουν περισσώτερα ἀπὸ τὴν «ἐλεύθερον» (ὅς τις ποῦμε ἔτσι) πανεπιστημιακὴν Σχολὴν» καὶ θεωρεῖ τοὺς νεωτέρους θεολόγους εὐτυχιστέρους τῶν παλαιῶν «γιατὶ τοὺς διδεται ἡ εὐκαιρία νὰ ζήσουν λίγο πνευματικὰ κοντὰ σὲ κάποιαν Ἀδελφότητα ἢ ἀνάλογη θρησκευτικὴ κίνηση», ἐπισημιοῖ ὅμως ἐν κακὸν εἰς αὐτάς, «ὅτι ἐκδηλώνονται κατὰ κάποιον ἰδιαιτέρον ἢ καθεμιά τρόπο καὶ μορφῶν ἰδιαιτέρον ἀντίληψιν, με τὸν κίνδυνον νὰ ξεχωρίζονται οἱ ἀδελφοὶ καὶ συνεργάτες τῆς μιᾶς ἀπὸ τοὺς ἄλλους τῆς ἄλλης..». Τὸ «ἰδεῶδες» δι' αὐτὸν σήμερον εἶνε ἡ μετὰ μελέτην μετεκπαίδευσιν πάντων τῶν θεολόγων κατὰ τοὺς θερινὸς μηνῶς εἰς τινὰ μονὴν ἢ εἰς μίαν θεολογικὴν κατασκήνωσιν, ἔνθα θὰ διεξάγονται καθαρῶς «χριστολογικὰ-σωτηριολογικὰ μαθήματα» μετὰ πνευματικῆς ἀσκήσεως, ἐκκλησιαστικῆς-μυστηριακῆς ζωῆς καὶ μουσικῆς. Τὴν προσωπικότητα τοῦ θεολόγου κρίνει ἀναδεικνυομένην καὶ ἐπιβαλλομένην εἰς τοὺς μαθητὰς του κυρίως διὰ «χριστιανοκεντρικοῦ μυστικισμοῦ» ἀκδηλουμένων εἰς γραφόμενα καὶ ἐνεργείας συμφώνους μετὰ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν. Ὅτι, πράγματι, μόναι αἱ ἀπὸ τῆς ἕδρας τῶν πανεπιστημιακῶν θεολογικῶν μαθημάτων ἀποκτώμεναι ἐπιστημονικαὶ γνώσεις εἶνε ἀνεπαρκεῖς πρὸς καταρτισμὸν καλῶν στελεχῶν προσφόρων διὰ τὴν ἐν τῇ μέσῃ ἐκπαίδευσιν διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, κεῖται ἕξω πάσης ἀμφισβήτησεως, ἀποτελεῖ δὲ ὀλεθριώτατον σφάλμα ἢ ὑπὸ τῆς πολιτείας ἀναγνώρισις τοῦ πανεπιστημιακοῦ πτυχίου ὡς προσόντος πρὸς ἄμεσον διορισμὸν εἰς θέσιν καθηγητοῦ τοῦ Γυμνασίου. Οἱ φοιτηταὶ τῶν Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν, μετὰ τὴν εὐδόκιμον ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν τῶν δὲν ἀπολύονται ὑπ' αὐτῶν ὡς «ἐπαγγελματίαι», ἀλλ' ὡς «ἐπιστήμονες», διὰ τῶν ἐπιτυχῶν ἐξετάσεων τῶν ἀποδείξαντες μόνον ὅτι κατέχουσι πράγματι τὰς καθαρῶς ἐπιστημονικὰς γνώσεις, τὰς ὑπὸ τῶν καθηγητῶν εἰς αὐτοὺς μεταδοθείσας. Οὕτω, οὕτε ὁ πτυχιούχος τῆς Νομικῆς εἶνε «καὶ δικηγόρος», οὕτε ὁ τεταρτοετής τῆς Ἰατρικῆς ἱατρός, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον εἶνε «καθη-

γηται» (τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως) οἱ τῶν Σχολῶν, ἀφ' ὧν τὸ κράτος ἀπαρτίζει τὸ διδακτικὸν σῶμα (θεολογικῆς, φιλοσοφικῆς καὶ φυσικομαθηματικῆς), ἐλάχιστα δ' οἱ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ὡς ἐκ τῆς ὅλης λεπτοτέρας ἀποστολῆς του. Καὶ διὰ τὴν νὰ περιορισθῇ ὁ λόγος εἰς μόνους τοὺς τελευταίους, ἐκ τούτων ἐκείνοι μόνον δεόν νὰ διορίζονται ὡς καθηγηταὶ τῶν θρησκευτικῶν, ὅσοι, ἀκούσαντες ἐφ' ἱκανὸν ὑποδειγματικὰς ὑπὸ διαπρεπῶν θεολόγων διδασκαλίας πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, δοκιμασθῶσιν εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἔδρας διδασκαλίαν των καὶ διὰ νέου πτυχίου κριθῶσι κατάλληλοι οὐχὶ μόνον ὡς κάτοχοι ξηρῶν γνώσεων καὶ μεθοδικοὶ διδάσκαλοι, κατὰ τὰ διδάγματα τῆς θεωρητικῆς Παιδαγωγικῆς, ἀλλὰ μάλιστα ὡς γνήσιοι χριστιανοί, ὡς προσωπικότητες με χαρακτηριστὰ, με πίστιν, με ἐνθουσιασμόν, ὡς ἐμφορούμενοι ἀγάπης πρὸς τὸ ὑπὲρ τῶν ἑλληνοπαίδων θεῖόν των ἔργον, συλλήβδην δ' ὡς ἀπόστολοι προωρισμένοι νὰ ἀναπλάττουν ψυχὰς εἰς οἰκοδομὴν ζωντανῶν ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο θὰ συνετέλουν τὰ μέγιστα ἔνθεν μὲν τὸ ἀπὸ τόσο καιροῦ ἀναμενόμενον νὰ λειτουργήσῃ Οἰκοτροφεῖον τῶν θεολόγων φοιτητῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἔνθεν δὲ ἡ συστηματικὴ στενωπάτη σύνθεσις των πρὸς τὸν πανεπιστημιῶν ναόν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ πρὸς προπαρασκευὴν ἱεροκλήρων, ἐξομολόγων καὶ καθηγητῶν νεοσύστατος Σχολῆ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ὅπως ἔχουν μέχρι τοῦδε τὰ πράγματα, πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἀπόφοιτοι τῶν πανεπιστημιῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, μόλις λάβουν τὸ πτυχίον των, ἐμφανίζονται ὡς «ιεροκλήρυκες» ἢ «καθηγηταί», μάλιστα δὲ καὶ πρὶν ἢ διορισθῶν, τινὲς δ' ἐξ αὐτῶν αὐτοπροβιβάζονται διὰ τῶν ἐπισκεπητῶν των καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἐφημερίδων καὶ εἰς «καθηγητὰς τῆς Θεολογίας»!

Ἀλλὰ τὸ ἐν λόγῳ τεῦχος τοῦ Θ. Καστανᾶ περιέχει καὶ ἄλλας εἰσηγήσεις λίαν χρήσιμους διὰ τοὺς θεολόγους τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, προϊόντα πείρας μακρᾶς ἑνὸς ἐνθουσιώδους μέλους τοῦ θεολογικοῦ σώματος

γ. π.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

«ΘΕΟΛΟΓΙΑ»

Ἐξεδόθη καὶ διενεμήθη τὸ Γ' τεῦχος τῆς «Θεολογίας», τοῦ ὁποῦ τὰ περιεχόμενα εἶνε τὰ ἑξῆς:

Χρυσοστόμου Α. Παπαδοπούλου, (†) Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Ἡ Ἐκκλησία ΚΠδλεως ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν (1081—1185) (Τέλος).—**Ἰωάννου Ν. Καμίρη**, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ ὁμολογία μετὰ τῶν πρὸς Γῶδον ἀποκρίσεων τοῦ Μητροφάνους Κριτοπούλου καὶ ἡ δογματικὴ διδασκαλία αὐτοῦ (Τέλος).—**Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα**, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ ἀκολουθία τοῦ Εὐχελαιῶν (Τέλος).—**Τοῦ αὐτοῦ**, Τάξεις Χειροθεσιῶν καὶ Χειροτονιῶν.—**Γεωργίου Παπαμιχαήλ**, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν-Ἀκαδημαϊκοῦ, Ἡ προσωπικότης Μαξίμου τοῦ Γραικοῦ.—**Λεωνίδου Ἰω. Φιλιππίδου**, τακτικοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Κριτικαὶ Παρατηρήσεις εἰς τὸ κείμενον Πλωτάρχου, περὶ Ἰσίδος καὶ Ὀσίριδος.—**Κωνσταντίνου Γ. Μπώνη**, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Εὐθιμίου τοῦ Μαλακῆ Μητροπολίτου νέων Πατρῶν (Ἰπάτης) Δύο Ἐγκομιστικὸι Λόγοι.—**Βασιλείου Κ. Ἐξάρχου**, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ γνησιότης τῆς συγγραφῆς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Περὶ κενοδοξίας» καὶ ὅπως δεῖ τοὺς γονεᾶς ἀνατρέφειν τὰ τέκνα» (Τέλος).—**Κριτικὸν καὶ Βιβλιογραφικὸν Δελτίον**.

† **Φιλίππων καὶ Νσαπέλεως Χρυσοστόμου** Αἱ Παραβολαὶ τοῦ Κυρίου εἰς στίχους διὰ τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα. Εἰκονογραφίαι **Φ. Κόντογλου**. Βιβλιοθήκη Ἀποστολικῆς Διακονίας διὰ παιδιὰ καὶ νέους. Ἀθῆναι 1949 (σ. 59).

Μητροπολίτου Χίου Παντελεήμονος Οἱ φίλοι τοῦ Θεοῦ. Βιβλιοθήκη ἱεροῦ τάγματος ἀγ. Παντελεήμονος, ἀρθ. 5. Ἐκδοτ. Οἶκος «Ἀστήρ» Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου. Ἀθῆναι 1948 (σ. 374).

Ἐκκλησιαστικὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀδελφότητος θεολόγων «Ζωή». Ἐκθέσεις περὶ τῆς λειτουργίας αὐτῶν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1947—1948. Ἀθῆναι 1948 (σ. 16).

Θεοδώρου Ν. Καστανᾶ καθηγητοῦ τοῦ Πειραματικοῦ Σχολείου τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Προβλήματα τοῦ θεολόγου. Ἀνατύποις ἀπὸ τὰ «Χρονικὰ τοῦ Πειραμα. Σχολείου τοῦ Πανεπ. Θεσσαλονίκης» 1948 (σ. 32).

The Fourth of July in Greece. Ὁ εορτασμός τῆς τετάρτης Ἰουλίου ἐν Ἑλλάδι (ἡμέρας τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀνεξαρτησίας). Athens 1948 (σ. 22).

Church Life in Europe and the Near East. Some Aspects (March, 1947). Press and Publications Board of the Church Assembly (σ. 31).

Γεωργίου Ι. Κουρμούλη ὑφηγητοῦ τῆς Γλωσσολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, Ἡ ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ ἔθνους. Ἐκδόσεις δευτέρα. Ἀθῆναι 1948 (σ. 22).

Ἀγγελικῆς Γ. Παναγιωτάτου Καθηγητῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, Ἡ χολέρα ἀπὸ ἐπιδημιολογικῆς ὑγειονομολογικῆς καὶ κλινικῆς ἀπόψεως. Ἐκδόσεις Β'. Ἀλεξάνδρεια 1948 (σ. 207, μετὰ πινάκων).

Γεωργίου Π. Οἰκονόμου Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ἀκαδημίας, Ἡ ἰδέα τοῦ καλοῦ παρὰ Πλάτωνι. Ὀμιλία γεννημένη ἐπὶ τῷ γενεθλίῳ τοῦ φιλοσόφου ἐν τῇ καθιερωμένῃ ἑτησίᾳ συνεδρία τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τῇ 22 Μαΐου 1948. Ἀνάτυπον ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. 1948 (σ. 191—214).

Ἰερ. Δημ. Ἀρταβάνη Μεθόδιος Κοντοστάνας Μητροπολίτης Κερκύρας καὶ Παξῶν τὰ κατὰ τὴν χειροτονίαν καὶ ἐνθρόνισιν αὐτοῦ. Κέρκυρα 1948 (σ. 46).

Δημητρίου Ν. Ἀλιπράντη Αἱ ἠθικαὶ δυνάμεις τῆς ζωῆς. Ἀθῆναι 1948 (σ. 84).

Κωνσταντίνου Μ. Κατσαρᾶ νευρολόγου-ψυχιάτρου, Γιά ἓνα καλλίτερο κόσμον. Ἀθῆναι 1948 (σ. 159).

Ἀρχιμ. Βασιλείου Κ. Στεφανίδου Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον. Ἐκδοτ. Οἶκος «Ἀστήρ» Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου. Ἀθῆναι 1948 (σ. 812).

Γ. Χαλκιοπούλου Πολ. Μηχανικοῦ, Αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς βραχεῖα ἀνασκόπησις τῶν φυσικῶν, οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν. Ἀνάτυπον ἐκ τῶν «Τεχνικῶν Χρονικῶν», 1948 (σ. 49, μετὰ χαρτῶν, σχεδιαγραμμάτων καὶ πινάκων).

Φιλοθέου Ζερβάκου Ἀρχιμανδριτοῦ, καθηγουμένου τῆς ἐν Πάφῳ ἱερᾶς κοινοβιακῆς μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Λογγοβάρδας, Ὁ Ὀδοιπόρος: μία εὐσεβῆς ὁδοιπορία ἀπὸ τῆς ἐπιγείου πατρίδος ἕως τῆς οὐρανίου Ἱερουσαλὴμ. Τύποις Σωτ. Σχοινᾶ ἐν Βόλῳ, 1947 (σ. 174).

Ἐγκώμιον εἰς τὸν ὅσιον Ἀθανάσιον τὸν ἐν Ἀθῶ. Ἐκδόσεις «Ἄγιορειτικῆς Βιβλιοθήκης». Ἐν Βόλῳ 1948 (σ. 16).

Χρονικὸ τῆς σκλαβωμένης Ἀθήνας, στὰ χρόνια τῆς τυρανίας τοῦ Χατζαλῆ γραμμένο στὰ 1841 ἀπὸ τὸν ἀγωνιστὴ **Παναγῆ Σκουζέ**, παλῆθ καὶ νέο χειρόγραφο ἐπιμηλημένο καὶ ἀποκαταστημένο ἀπὸ τὸν **Γ. Βαλέτα**. Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Α. Κολοῦ, 1948 (σ. 167).

Ἐδωρατίου Γ. Καλαντζῆ καθηγητοῦ, Ἐκθέσεις ἰδεῶν μετ' ὀρθογραφικοῦ παραρτήματος καὶ ὁδηγῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν θεμάτων. Ἐκδ. Β'. Ἀθῆναι 1948 (σ. θ+276).

Γιάννη Κουνέλη Οἱ κρυμμένες ἀλήθειες. Ἀθήνα 1948 (σ. 370).

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

Ἐκάστην Τρίτην 6 1/2 μ.μ. καὶ ἑκάστην Παρασκευὴν 6, 20' σὰς ὁμιλεῖ ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ Ῥαδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῶν Ἀθηνῶν. Παρακολουθήσατε τὰς ὁμιλίας καὶ καταστήσατε αὐτὸ γνωστὸν καὶ εἰς ἄλλους.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Α' ΒΙΒΛΙΑ

- 1) Ἐκλογαὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Δρ. 7.000.
- 2) Tihancr Toth: Χριστιανικὴ Πίστις καὶ Ἐπιστήμη (κατὰ μετάφρασιν Ἰ. Παναγιωτίδου) Δρ. 3.000.
- 3) Ἀπολογητικὰ τῶν Πατέρων τῶν πέντε πρώτων αἰώνων κατ' ἐπιλογὴν Γρηγορίου Παπαμιχαήλ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Δρ. 15.000.
- 4) Ἀρχιμ. Γίτου Ματθαϊάκη. Ὁ ἱερεὺς ἀπέναντι τῶν ἐργατῶν. Δρ. 2.000.
- 5) Μητροπολίτου Κορινθίας Μιχαήλ «Θρησκεία καὶ διανοήσεις». Δρ. 4.000.
- 6) Μητροπολίτου Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως Χρυσόστομου «Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπογραμμὸς ἠθικοῦ βίου». Δρ. 2.000.
- 7) Ἀρχιμ. Τιμοθέου Ματθαϊάκη «Ἀπὸ τὴν πηγὴν τοῦ Ζῶντος Ὑδατος». Δρ. 8.000.
- 8) «Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξομολόγησιν». Δρ. 3.000.
- 9) Μητροπολίτου Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως Χρυσόστομου «Μελετήματα». Α' Δρ. 4.000.
- 10) Μητροπολίτου Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως Χρυσόστομου «Μελετήματα». Β' Δρ. 4.000.

Β' ΦΥΛΛΑΔΙΑ

Ἡ φωνὴ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (διανέμεται δωρεάν διὰ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων).

- α) Ὀλίγα χρυσᾶ λόγια σὲ μίᾳ ἀμαρτωλῇ
- β) Πρὸς τὸν τραυματίαν
- γ) Χριστοῦγεννα στὴ φυλακῇ
- δ) Ἐπίσημα ἔγγραφα κατὰ τῆς αἰρέσεως τῶν Χιλιαστῶν
- ε) Χιλιασταὶ ἢ ψευδομάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά
- στ) Ἀπὸ τὰ βασικὰ προβλήματα τῶν νέων
- ζ) Στὸ μαχόμενον Ἑλληνόπουλο
- η) Ἐν φυλακῇ ἤμην...
- θ) Παράδεισος ἐν φυλακῇ.
- ι) Νεότης καὶ εὐσέβεια.
- ια) Μία ματιὰ στὸ μέλλον μας.

* Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν εἰς πάντα διαβιβάζοντα τὸ ἀντίτιμον εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Φιλοθέης 19. Τὰ δωρεάν παρεχόμενα διανέμονται διὰ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Συδρομαὶ καὶ ἐμβάσματα διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς: Πρὸς τὸν Διαχειριστὴν τοῦ Περιδικοῦ «Ἐκκλησία», Ἀθήνας (Κ), ὁδὸς Φιλοθέης 19.

Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Χαλκειοῦς: τὸ φύλλον εἶχεν ἐπιστραφῆ ἕνεκα ἐσφαλμένης διευστάσεως ἐπανεληφθῆ ἀποστολῇ. **Αἶδεσ. Νικ. Γεωργιάδου** καὶ **Σαλμώνη** διεύθυνσίς σας ἐτακτοποιήθη. **Αἶδεσ. Ἰωάννη Καρτζίδου** Ν. Γραβούνη τὸ φύλλον ἀπεστέλλετο εἰς χωρίον Κόκκαλα σὰς ἐτακτοποιήσαμεν. **Αἶδεσ. Γ. Μεγδρινῶν** Μάννα Σύρον οὐδαμόθεν εἴχομεν εἰδοποιηθῆ περὶ τοῦ διορισμοῦ σας ἐνεγράφητε ἀδυνα-

τοῦμεν νὰ ταχυδρομίσωμεν προηγούμενα φύλλα λόγῳ μὴ ἐπαρκείας. **Αἶδεσ. Α. Δεβεγτόπουλον** Ἀσπροπουλιάν ἡ ἀποστολὴ τῆς «Ἐκκλησίας» δὲν σὰς ἐπιβαρύνει μὲ ἰδιαιτέρων συνδρομῶν διὰ τὰ παράπονά σας ἀρμόδια εἶνε αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαί, πρὸς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀναφέρεσθε.

= Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α =

[1] ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

I. Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 55 τοῦ 5883/32 «περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας» Νόμου, καλοῦμεν τὸν ἀγνώστου διαμοιῆς ἱερομόναχον Στέφανον Φραγκοῦλη ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος παρουσιάσῃ ἐνώπιον ἡμῶν καὶ ἀπολογηθῇ

- 1) Ἐπὶ ἀνθαιρέτῳ καὶ ἀνευ ἀδείας ἀπουσίᾳ ἐκ τῆς Ἱ. Μονῆς τῆς Μετανοίας του,
- 2) ἐπὶ ὑπεξαίρεσει περιουσίας τῆς Ἱ. Μονῆς Τιμ. Προδρόμου ἧς ἐτύγγανεν ἠγούμενος,
- 3) ἐπὶ σκανδαλώδει βίῳ.

Ἐν Τριπόλει τῇ 6/9/1948

Ὁ Ἀνακριτὴς

Ἀρχιμ. Διονύσιος Ψαριανός

Ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐξεδόθη κατ' αὐτὰς εἰς πέμπτην ἔκδοσιν

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Ἡ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΧ. 4.000

Παρά τῇ Ἀποστολ. Διακονίᾳ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἰδιωτῶν	Δρχ. 12.000
Φοιτητῶν καὶ σπουδαστῶν Ἱερατικῶν	
Σχολῶν	6.000
Ἐξωτερικοῦ	Δολλ. 6
Τιμὴ ἑκάστου φύλλου	Δρχ. 1.000
Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων:	
1) διὰ μόνην θέσιν	5.000
2) διὰ πλείονας τῆς μίᾳς ἐν τῇ αὐτῇ	
Προκηρύξει ἑκάστη πρὸς δραχμὰς . . .	3.000
Οὐδαμία Προκηρύξεις θὰ δημοσιεῦσθαι μὴ συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου αὐτῆς.	
Αἱ συνδρομαὶ προκαταβάλλονται.	

"ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
- † Ὁ Φιλίππων ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Πολυανῆς ΙΩΑΚΕΙΜ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, Ἀκαδημαϊκός

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Π. Σ. ΜΑΝΩΛΈΣΗΣ

Ἐν Ἀθήναις τόποις «Φοῖνικος» Λεωννάτου 4